

MEKTEBO MİYANIN ZAZAKI KITABÊ MUSNAYİŞİ



6



DEVLET KİTAPLARI
BİRİNCİ BASKI

....., 2019

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Editor

Öğr. Gör. Murat VAROL

NuŖtođı

Öğr. Gör. Murat VAROL

Öğr. Gör. İbrahim DAĞILMA

Öğr. Gör. BuŖra GÖKALP

Öğr. Gör. Ayetullah KARABEYESER

Nurettin KAYĞISIZ

Nurullah VERGİ

ISBN 978-975-11-5013-4



İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

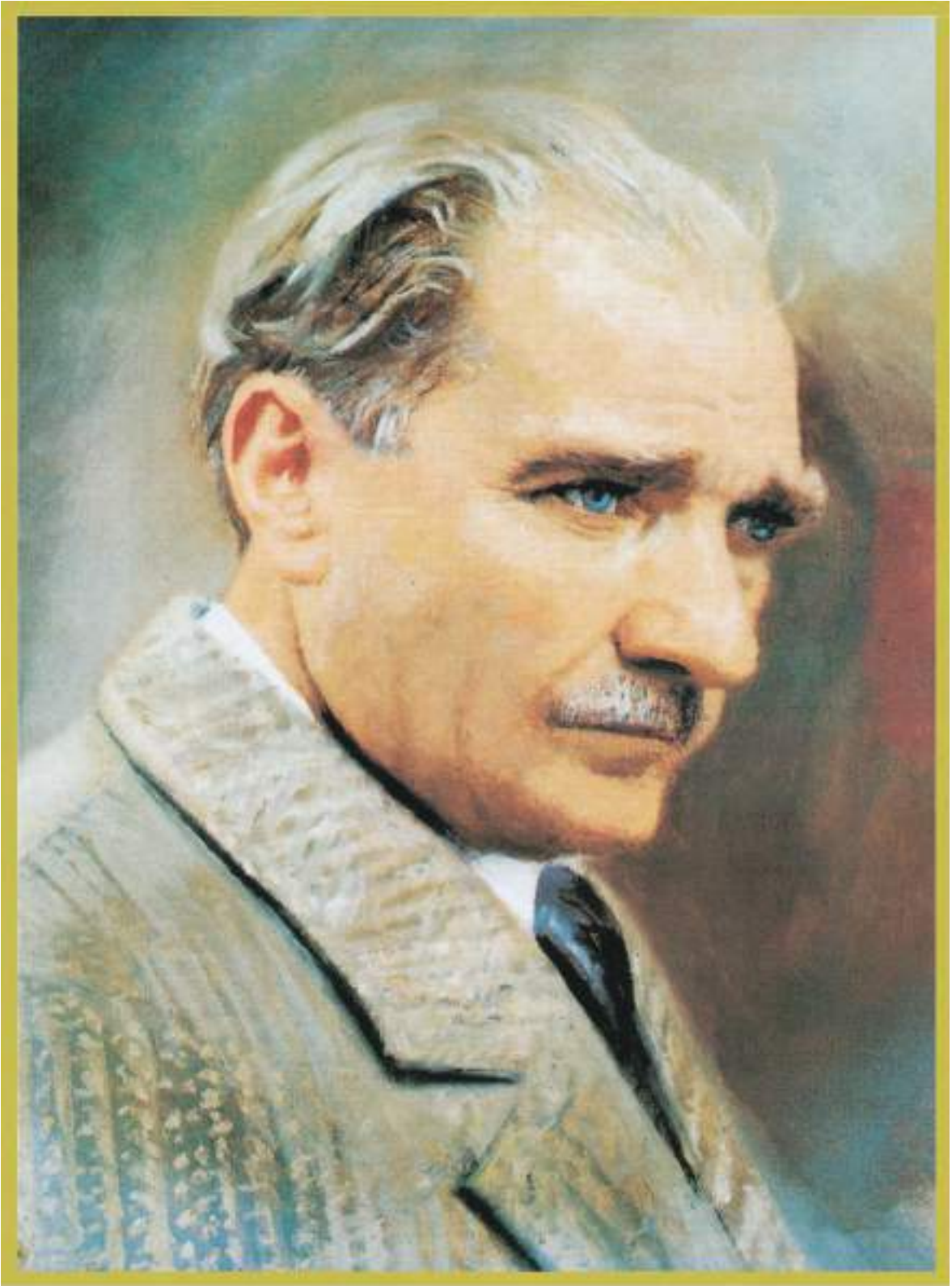
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk



MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

FIHRİST

UNİTEYA 1. MEKTEB U HEYATÊ MI



9-24

UNİTEYA 2. EZ U KEYEYÊ XU



25-40

UNİTEYA 3. MEWSİM U TEQWİM



41-60

UNİTEYA 4. BEDEN U SIHET



61-76

FIHRİST

UNİTEYA 5. TRAFİK U SEYAHET



77-94

UNİTEYA 6. WER U ŞİMİTİŞ



95-112

UNİTEYA 7. XEBATA SERBEST



113-124

FERHENG



125-134

RIPELÊ SEMBOLAN



wendiş



goştarikerdiş



nuştiş



qıseykerdiş



goştarikerdiş u nuştiş



goştarikerdiş u qıseykerdiş



goştarikerdiş u wendiş



wendiş u qıseykerdiş



wendiş u nuştiş

Uniteya 1.

Mekteb u Heyatê Mî



Ma ina unite dî çita museni?

- Ma qısımanê mektebi museni.
- Ma mehlaya xu şinasneni.
- Ma nameyan museni.



MEKTEB ABENO

Nameyê mi Selma ya. Ez eyro ro wîrîşt. Ez zaf keyfweş a; çunki eyro mekteb abeno. Mekteb, embazi u melîmi mi zaf koti mi vir. Mi kinci xu yi mektebi dayi xu ra. Mi arayi kerd. Mi çenteyê xu girot u ez keye ra veciyaya. Mi rayir di embazi xu Zeyneb u Ehmed diyi. Zeyneb emserr sîmfa pancin di wanena, Ehmed zi sîmfa hotin di waneno. Ma hiri embazi yo mehla di cuyenî, ma piya şiyi mekteb. Mi mekteb di embazi xu yi bini diyi. Ma piya şiyi sîmfa xu.

Emserr yo wendekara newe ame sîmfa ma. Nameyê embaza ma ya newe Halime ya. Halime şarîstanê Xarpêti ra ameya. Ma yobinan dîr biyi şnasi. Ez u Halime ma mekteb di geyrayi. Mektebê ma çar qat o. Kantin, atolyeyi muzik u resimî qata yoyin di yi. Qata diym di wadeyi melîman u idare esti. Sîmfa ma qata hiriym di ya. Kitابخane u laboratuvarî zi qata çarim di yi.



- mekteb
- sîmf
- kantin
- keye
- mehla
- kitابخane

1-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan bîdên



1. Selma çira keyfweş a?

.....

2. Selma rayir dî kami vinena?

.....

3. Zeyneb u Ehmed sınıfa çendın dî waneni?

.....

4. Halime kamci şaristan ra ameya?

.....

5. Selma mekteb dî kamci cayan mocner?

.....



1-B

Pê kelimeyanê cêrinan cû

diyi / mekteb dî / embazi / mı / xu

.....

şeqın / Ehmed / waneno / sınıfa / emserr / dî

.....

cuyeni / dî / bina / embazi / ma / yo / çar

.....

emserr / mektebê / newe / yo / ame / ma / wendekara

.....

Zelixa / geyrayi / u / ma / dî / ez / mehla

.....

1-C

Eg cumleyî cêrini raştî (R) geletî (Ĝ) binusên



- Halime, Xarpêt ra ameya. (.....)
- Zeyneb sınıfa heştin dî wanena. (.....)
- Nameyê embaza newe Halime ya. (.....)
- Selma, Ehmed u Zelixa piya şiyi mekteb. (.....)
- Selma kitabxane u laboratuvar mocnayi Halime. (.....)



1-Ç

Goreyê mektebê xû cewabê persanê cêrinan binusên



1. Nameyê mektebê tu çita yo?

.....

2. Mektebê tu çî wext biyo ava?

.....

3. Edresê mektebê xû binus.

.....

4. Mektebê tu çend qat o u kamci qat dî çita esto?

.....

.....

5. Mektebê tu çî reng o?

.....

6. Nameyê mektebê tu çara yeno?

.....



TETİL DI KAMÎ SE KERD?

Mehm: Merdım tetil di cayanê neweyan vineno. Merdımânê xu ziyaret keno. Çıyanê neweyan museno. Şıma tetil di se kerd?

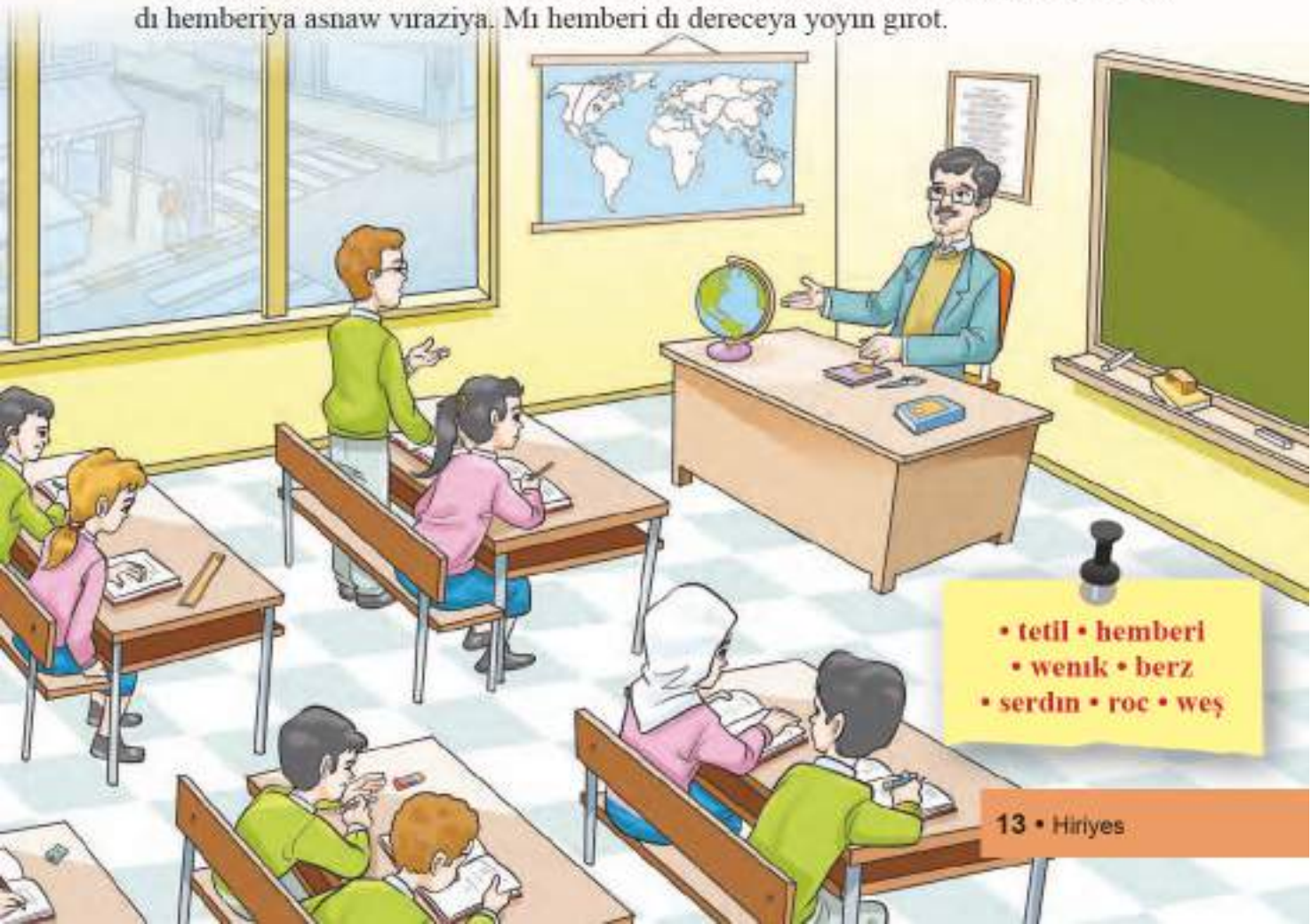
Bilal: Ez tetil di şıyo dew. Hewayê dew zaf wenik o. Mı bostan di pırnkê xu rê ardım kerd.

Meryem: Ez u keyeyê xu, ma şıyi Diyarbekır. Mı Diyarbekır di Camiya Pil ziyaret kerd. Ez veciyaya serê bedenê Diyarbekırı. Uca ra şarıstan zaf rınd êseno.

Buşra: Mehlaya ma di qey sêwiran kermes viraziya. Mı u dadiya xu qey kermes zerbet u gêrm vıraşt. Pereyi ki qumbaraya mı di bi, mı ê zi dayi kermes.

Ekrem: Ez tetil di şıyo ware. Wareyê ma berz o u hewayê ey zaf wenik o. Miyanê mergan ra awa serdın veciyena. Dewıcı ware di pesi u dewari çerêneni. Roci mı zaf weş viyerti.

Musa: Tetilê mı zi zaf weş viyert. Ez şıyo qursê asnaw u asnaw musayo. Qursê ma di hemberiya asnaw viraziya. Mı hemberi di dereceya yoyın girot.



- tetil • hemberi
- wenik • berz
- serdın • roc • weş

2-A

Kelimeya tetili çita ana şîma vir, bînusên



Tetil



2-B

Goreyê nuşteyi nameyanê cêrinan u cumleyan bîresnên yobinan

**1** Meryem**2** Musa**3** Buşra**4** Ekrem**5** Bilal**A** şîyo ware.**B** şîya Diyarbekır.**C** şîyo dew.**Ç** şîyo qursê asnaw.**D** şîya kermes.

2-C

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan bînusên



1. Merdım tetil dı se keno?

.....

2. Şaristanê Diyarbekırî çara rınd êseno?

.....

3. Buşra pereyê xu çira dayi kermes?

.....

4. Dewcı dewari ça dı çerêneni?

.....

5. Tetilê Musayi çira weş viyert?

.....



2-Ç

Cayanê vengan pê kelimeyanê cêrinan dekerên

1. Mı bostan dı pirikê xu rê kerd.
2. Mı Diyarbekır dı Camiya Pil kerd.
3. Mehlaya ma dı qey kermes viraziya.
4. Merdım tetil dı vineno.
5. Qursê ma dı hemberiya viraziya
6. Tetilê mı zaf viyert.
7. Miyanê dı awa serdır

- ziyaret
- cayanê neweyan
- sêwiran
- mergan
- asnaw
- weş



2-D

Yo fealiyetê tetilê xu u ê embaza/ê xu binusên

	Ez	Embaza/ê mı
Ca		
Tarix		
Fealiyet		

2-E

Şima tetilê amnani dı se kerd, binusên

.....

.....

.....

.....

.....



EMBAZTÎ

Meklebêk dî yo wendekaro muşeqet bîbî. Her roc embazanê xu dîr munaqêşe u lec kerdên. Rocêk, melim yo kîseyê mîxan, yo texteyî dano cî u tera vano:

-Tu çî wext embazanê xu dîr munaqêşe kerd, yo mîx inê texteyî ru dî.

Ino wendekar roco verin dî, vist u panc mîxan dano texteyî ru. Wendekar roc bî roc hêrsê xu qontrol keno u binêna tay mîxan dano texteyî ru.

Rocêk yeno, qet mîx nêdano texteyî ru. Şino, melimê xu ra vano:

-Mî eyro çoyî dîr munaqêşe u lec nêkerd. Inay ra mî mîx nêdayo texteyî ru.

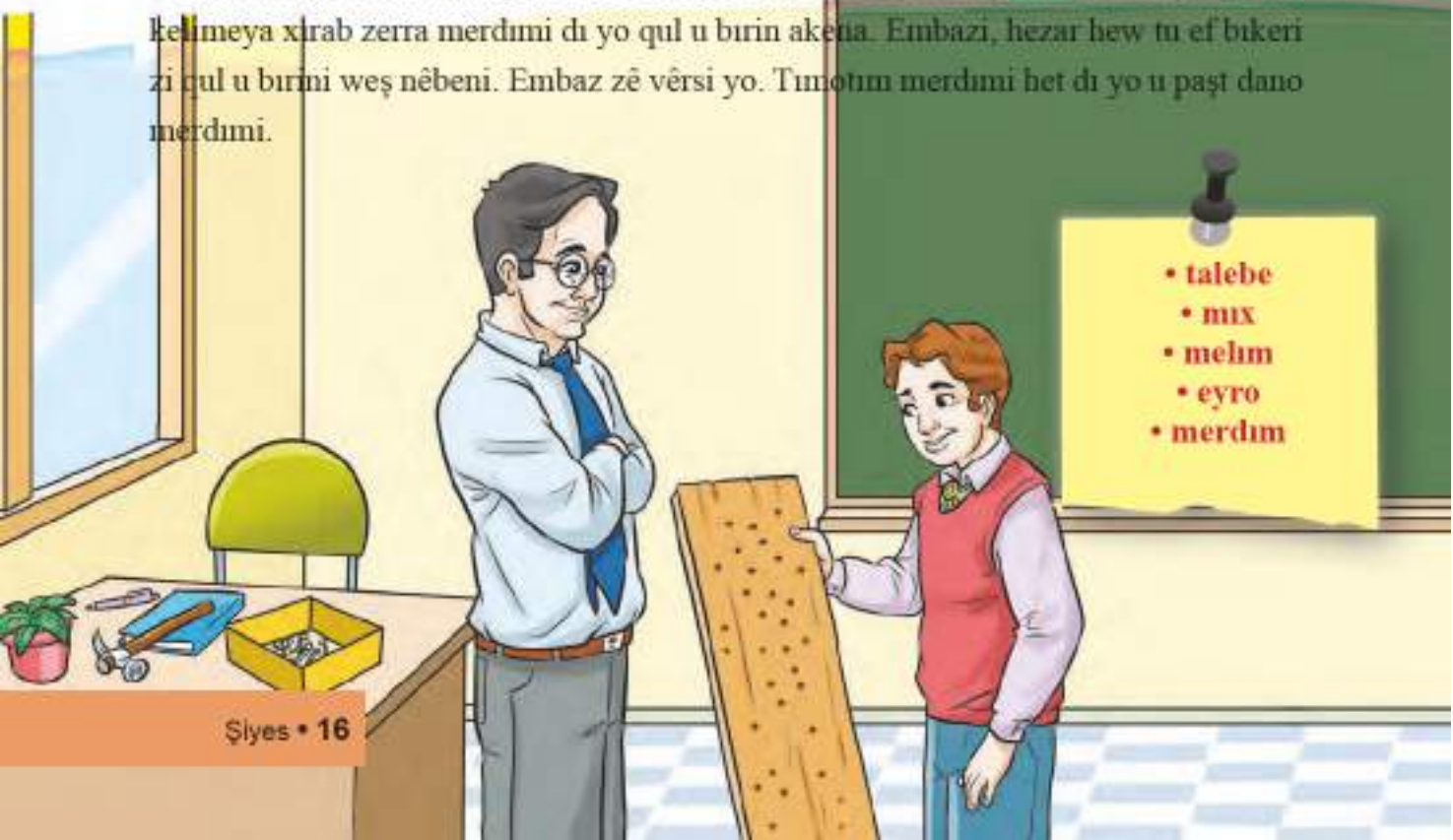
Melim, wendekarê xu beno verê texteyî u vano:

-Eyro ra tepiya roco kî tu embazanê xu dîr munaqêşe u lec nêkerd, texteyî ra yo mîx bianc.

Mudêyêk ra pey, mîxo peyin zî texteyî ra anciyeno. Melim, wendekarê xu teqdir keno u vano:

-Hol bionî inê texteyî ra. Zaf qulî tede mendi. Ino texte hîni zê veri weş nêêseno.

Merdîm çî wext munaqêşe u lec bikero, fekê ey ra kelîmeyî xirabî veciyenî. Her kelîmeya xirab zerra merdîmî dî yo qul u birin akenî. Embazî, hezar hew tu ef bikeri zî qul u birinî weş nêbenî. Embaz zê vêrsî yo. Timotîm merdîmî het dî yo u paşt dano merdîmî.



3-A Şima mo nuşte ra çita fam kerd, bîmusên

.....

.....

.....

.....

.....

.....



3-B Semedê inê nuşteyi şima eşkenî kamci sernuşteyan bîmusî?

1

2

3

.....

.....

.....

3-C Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan bîmusên

1. Wendekari her roc embazanê xu dîr se kerdên?

2. Melim çita dano wendekari?

3. Wendekar roco verin çend mîxan dano texteyi ru?

4. Wendekar roc bî roc çira bînêna tay mîxan dano texteyi ru?

5. Melim, wendekarê xu çira teqdir keno u êyi ra se vano?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3-Ç

Goreyê nuşteyî cumleyanê cêrinan temam bikerên



1. Ino talebe roco verin di,
2. Mudeyêk ra pey,
3. Merdim çî wext munaqêşe u lec bikero, fekê ey ra
4. Her kelimeya xirab zerra
5. Embazî, tu hezar hew zi ef bikerî,

3-D

Goreyê nuşteyî menaya kelimeyanê cêrinan texmin bikerên



- Munaqêşe:.....
- Lec:.....
- Teqdir:.....
- Hêrs:.....
- Muşeqet:.....

3-E

Pê kelimeyanê cêrinan yo nuşte binusên



.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- melim
- mekteb
- sınıf
- kitabxane
- ders
- kantin
- embaz
- laboratuvar



MEHLAYA MA

Merheba. Nameyê mî Mirza yo. Ez mehlaya ma dano şımasnayiş. Mehlaya ma di mekteb, cami, fırın, eczaxane, parka qıcan u market esti. Mehlaya ma ra binêk duri di merkezê şaristani di zi merkezê spori u sinema esti.

Banê ma ma binaya hiri qat di yo. Keyeyê ma qata dıym di yo. Kışta raşt a binaya ma di parka qıcan esta. Qıci mehlaya ma tiya di xu gıj keni, nışeni gongula u herquşte, miyanê herr di kay keni. Kışta çep a keyeyê ma di market esto. Çı ihtiyaciya ma bibo, ma tiya ra geni.

Weverê binaya ma di fırın esta. Ez her roc sêrsıbay u şan qey keyeyê ma nan geno. Kışta raşt a fırın di eczaxane esto. Nêweşi tiya ra daru geni.

Merkezê spori mehlaya ma ra binêk duri yo. Ez peyniya hefteyi di şino merkezê spori. Tiya di qey basketbol, hentbol, futboli sehayi girdi esti. Qey asnaw zi hozêk esta. Salona sinema u merkezê spori yobinan ra nızd i. Ez keyeyê xu dır ge ge şino sinema.



4-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên



1. Mehlaya Mirzayi dı kamci cayi esti?

.....

2. Keyeyê Mirzayi qata çendın dı yo?

.....

3. Qıci park dı çı kayan kay keni?

.....

4. Keyeyê Mirzayi ihtiyaciya xu çara geno?

.....

5. Mirza her sêrsıbay u şan kamca ra çita geno?

.....

6. Merkezê spori dı qey kamci sporan sehayi esti?

.....

4-B

Cayanê vengın pê kelimeyanê cêrinan dekerên



Kışta..... a binaya ma dı esta.

Kışta a keyeyê ma dı esto.

.....ê binaya ma dı esta.

..... mehlaya ma ra binêk yo.

- çep- market
- merkezê spori-duri
- wever- fırın
- raşt- parka qıcan

4-C

Nameyê resımanê cêrinan bınvınên u binusên



.....



.....



.....



.....

4-C

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vîrazên



şinasnayiş / dana / ma / ez / mektebê

dî / tiya / nêweşi / beni / muayene

spori / peyniya / şini / ma / dî / hefteyi / merkezê

qıcan / parka / yobinan / merkezê / spori / u / dur i / ra

binaya / a / qat / ma / hiri

4-D

Şima zi mehlaya xu bîdên şinasnayiş



Ma ina unite dî çita musayi? ✓ ✗

- Ez qısımanê mektebi şinasnena/o.
- Ez eşkena/o mehlaya xu bîdî şinasnayiş.
- Ez eşkena/o nameyanê yo nuşteyi ramocni.



ZANAYİŞ



Zanayi u nezan qet beni yo?
(Zumer-9)

Uniteya 2.

Ez u Keyeyê Xu



Ma ina unite di çita museni?

- Ma merdimanê xu şinasneni.
- Ma muhimiya merdimati museni.
- Ma zemiranê şexisi museni.

1

Bıwanên u qısey bıkerên



Ap



Em



Warza



Bırarza



Xalcini



Warkeyna



Bırarkeyna



Nac



Xal

2

Nuşteyê cêrîni biwanên



Waya babiyê mî ema mî ya.
 Bîrayê babiyê mî apê mî yo.
 Waya dadiya mî xala mî ya.
 Bîrayê dadiya mî xalê mî yo.
 Xanîma xalê mî xalcîniya mî ya.
 Xanîma apê mî naca mî ya.
 Keynaya bîrayê mî bîrarkeynaya mî ya.
 Lacê bîrayê mî bîrarzayê mî yo.
 Keynaya waya mî warkeynaya mî ya.
 Lacê waya mî warzayê mî yo.

2-A

Goreyê nuşteyi cayanê vengên dekerên



1. Lacê waya mî mî yo.
2. Keynaya birayê mî mî ya.
3. Waya dadiya mî mî ya.
4. Birayê babiyê mî mî yo.
5. Lacê birayê mî mî yo.
6. Keynaya waya mî mî ya.
7. Waya babiyê mî mî ya.
8. Birayê dadiya mî mî yo.



2-B

Eg cumleyî cêrini raştî (R) gêletî (G) bînusên



1. Lacê waya mî warzayê mî yo. (.....)
2. Birayê babiyê mî xalê mî yo. (.....)
3. Xanîma xalê mî xalciniya mî ya. (.....)
4. Xanîma apê mî naca mî ya. (.....)
5. Keynaya birayê mî warkeynaya mî ya. (.....)

3

Goştari bikerên u biwanên



BABÎ U LAC

Rocêk yo merdım, lacê xu yê qıcı geno u şino hêga. Yo teyra keku yena hêgayê inan dı denışena. Qıc, babiyê xu ra perseno:

-Bawo! Ina çita ya?

Babiyê ey oniyeno qicê xu ra wuyeno u vano:

-Lawo! Ina keku ya.

Benate ra çend deqıqeyi viyereni. Qıc heyına babiyê xu ra vano:

-Bawo, ma çita ya?

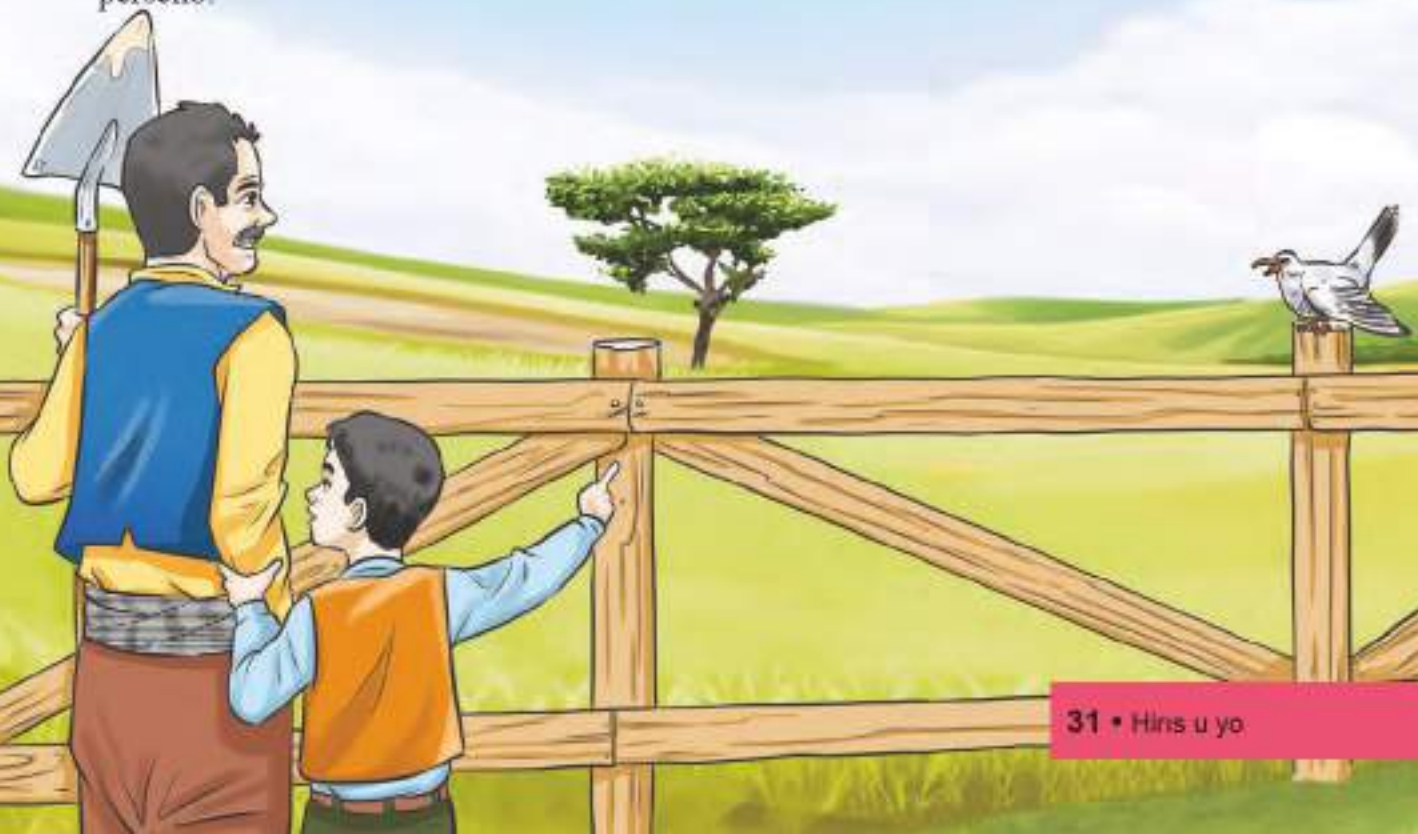
Babiyê ey heyına pê fekweşi qicê xu ra vano:

-Lawo, may ra vani keku, mijdana wesari ya.

Qıc o roc babiyê xu ra des hewi ma pers perseno. Babiyê ey zi her dor pê sebir u fekweşi cewab dano lacê xu, vano:

-Lawo, ma keku ya. Mijdana wesari ya, mijdana gulan a.

Roci rocan ser ra viyereni, serr kuwena serr dıma, lac beno pil u camerd. Babi zi beno kal u extiyar, teqet ra kuweno. Heyına yo rocê wesari dı babi u lac şını hêga. O roc heyına yo keku yena hêgayê inan dı denışena. Ina dor merdımı extiyar lacê xu ra perseno:



-Lawo, ma çita ya?

Lac oniyeno babiyê xu ra u vano:

-Bawo, ma keku ya.

Benate ra çend deqîqeyi viyereni. Merdimo extiyar heyna lacê xu ra perseno:

-Lawo, ma çita ya?

Lacê ey tengzerri beno. Vengê xu keno berz u vano:

-Bawo, mi hema newe tu ra va, ma keku ya.

Binêk wext kuweno ser. Merdimo extiyar dorêna perseno:

Lawo, ma çita ya?

Lacê ey heyna vengê xu keno berz, bi tengzerri u hêrs vano:

-Bawo! Mî çend dori tu ra va, ma keku ya. Tî pê qest lîna keni?

Merdimo extiyar peşmîriyeno u vano:

-Lawo! Tî vani qey ez nêzano ma keku ya. Ez cara tu ra perseno, ez tesela tu keno. Wextêk tî qic bi, mi tî ardi bi mo hêga. O roc heyna yo keku ame bi mo hêga. Tu çiqas mi ra persa, mi pê fekweşi cewab da tu. Mî nê ax u wax kerd nê zi mi zerra xu teng kerd. Mî hema hiri dori tu ra persa. Tu vengê xu berz kerd u pê tengzerri cewab da mi.

Lacê ey xetaya xu fam keno u qehûriyeno. Lew nano destê babiyê xu ra u cî ra helalti wazeno.



3-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cerinan binusên



1. Babi kamci lacê xu beno hêga?

.....

2. Kamci teyr yena hêga?

.....

3. Lac, babiyê xu ra çita perseno?

.....

4. Babi, seni cewab dano persanê lacê xu?

.....

5. Keku mijdana çitayi ya?

.....

6. Lac çira babiyê xu ra hêrs beno?

.....

7. Babi çira tesela lacê xu keno?

.....

8. Lac wext xetaya xu fam keno, se keno?

.....



3-B

Pê kelimeyanê cêrinan cumleyanê neweyan binusên



Tengzerri:.....

Fekweşi:.....

Tesel:.....

Peşmıriyayiş:.....

Qehıriyayiş:.....

Keku:.....

3-C

Şima nuşteyê babi u laci ra çita fam kerd, binusên



.....

.....

.....

.....

.....

3-Ç

Semedê mê nuşteyi şima eşkenî kamci sernuşteyan binusi?



1

2

3

.....

.....

.....

.....

.....

3-D

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vîrazên



wuyena / ra / ey / xu / dadiya / oniyena / qicê

babi / perseno / lacê / ra / xu

lac / vano / xu / ra / babiyê

hêga / keku / ame bi / heyna

mı / teng / xu / nêkerd / zerra / qet

4

Goştari bikerên u biwanên



MERDIMATÎ

Ez hefteyo verin şiya kitabxane, mî miyanê kitaban dî derheqê merdimati dî kitabêk dî. Mî kitab, kitabxane ra girot u ez şan ra şan ê kitabi wanena. Kitab zaf weşê mî şî, qismêkê mê kitabi hîna yo:

“Merdîmati zê yo dar a. Seni her dar ristim, qirm u gîlan-ra yena meydan, ma zi bî babkalan u merdîmanê xu cuyeni. Ê pê yobinan beni şa, paşt dani yobinan. Weşî u nêweşî dî, şayi u tali dî piya yi.

Ma pa dadi, babi, bira u wayanê xu, yo keye yi. Ma ra ver keyeyê dadiya ma, babiyê ma esto. Dadi, babi, way u birayi inan zi estî. Ê heme merdimi ma yi. Şima zi pa merdîmanê xu cuyeni. Ap, em, nac hetê babi ra; xal, xalcini u xala ma zi hetê dadi ra merdimi ma yi. Lazim o ma merdîmanê xu bîşinasnî, ma inan rê hurmet bikerî, ma inan ra hes bikerî, ma cayê inan bîzani u ma inan ziyaret bikerî.”

- ez
- mî
- ma
- ê
- xu
- inan
- şima



4-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên



1. Merdımati zê çıtayi ya?

.....

2. Kam hetê babi ra merdımê ma yo?

.....

3. Kam hetê dadi ra merdımê ma yo?

.....

4. Şıma inê nuşteyi ra çıta fam kerd?

.....

.....

.....



4-B

Eg cumleyî cêrini raşt i (R) gelet i (Ġ) binusên



Lazım o ma merdımanê xu nêşınasni u ma inan ziyaret nêkeri. (.....)

Ma merdımanê xu rê hurmet keni u cayê inan zani. (.....)

Ma u merdımı xu, ma şayi u tali dı têhet dı yi. (.....)

Merdımı pê yobinan nêbeni şa u paşt nêdani yobinan. (.....)

4-C

Şıma dora peyin çı wext merdımı xu ziyaret kerdı, ino ziyaret ra behs bikerên



.....

.....

.....

.....

.....

5

Nuşteyê cêrini biwanên



Ez dadi u
babiye xu
ra zaf hes
keno.



Ti çi wext
şini keyeyê
embazê xu?



A roco
çarşeme apê
xu ziyaret
kena.



O her
roc waya
xu beno
mekteb.



Ma tetil di şini
keyeyê pirikê xu.



Şima şan biyerên
keyeyê ma.



Ê qymet dani
merdmanê xu.

5-A

Pê zemiranê cêrinan cumleyan binusên



- EZ • TI
- O • A • MA
- ŞİMA • Ê



Blank lines for writing sentences.

5-B

Pê zemiranê cêrinan cayanê vengan dekerên



..... şan bê keyeyê ma, ma ders xebitiyeni.

..... hefte ra hefte şini salona spori.

..... otobus di ca dani pılanê xu.

..... wa her amnan biyero dewa ma.

..... rocanê paşeme şino karcayê babiyê xu.

- Tî
- A
- Ma
- Ez
- O
- Şima
- Ê

Ma ina unite di çita musayi? ✓ ✗

- Ez merdîmanê xu şinasnena/o.
- Ez eşkena/o merdîmanê xu bîdi şinasnayiş.
- Ez zemiranê şexisi şinasnena/o.

MISAFIRTË



Misafir p  rizq  xu yeno.
(Hedis)



Uniteya 3.

Mewsim u Teqwim



Ma ina unite dı çita museni?

- Ma mewsiman şinasneni.
- Ma nameyê aşman u rocan museni.
- Ma sıfatan museni.



WESAR

Edar, nisan u gulan aşmî wesari yi. Wesari dî hewa beno nerm, vor heliyena. Her ca newe ra beno gani. Dari vîl akeni, teyr u turi mijdanê wesari dani. Mirçiki welatanê germinan ra ageyreni u alon virazeni.

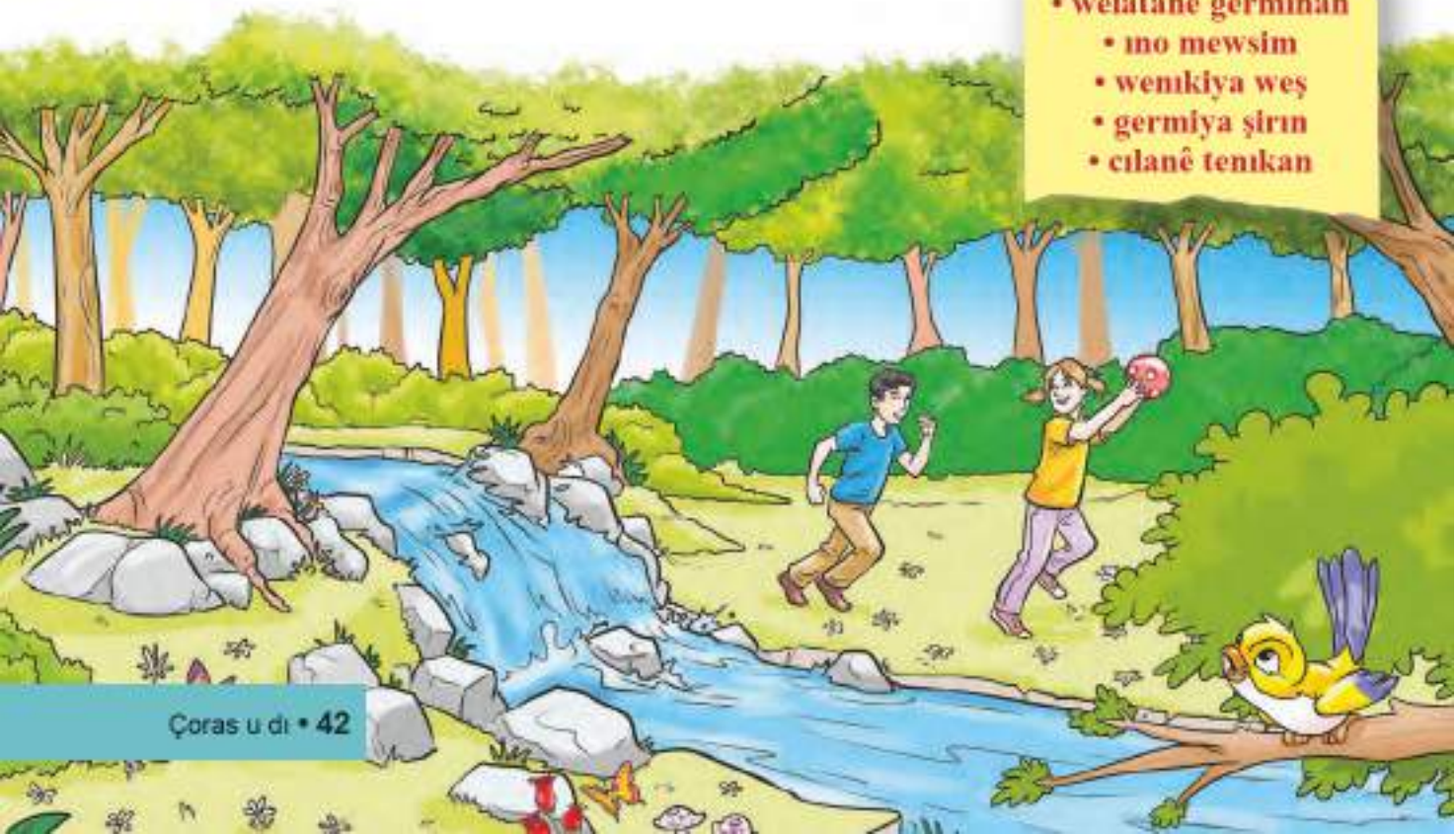
Wesari dî dari pînd dani. Erd beno germin u her ca beno zergun. Xuşxuşa aw her ca gena. Mewê enguran qeşiriyeno. Dormaleyê hêgayan gêriyeno u bostani pêrcin beni. Hêgayi cîd beni u gele ramiyeno. Bostani cîd beni, maşlayî viraziyeni u zerzewat yeno ramitş.

Ino mewsim dî yo wenkiya weş u germiya şîrîm esta. Rocî hêdî hêdî beni derg, şanan aşm xu mocnena.

Însan ino mewsim dî cîlanê tenkan xura dano. Qıcı pa melmanê xu şîmî deştan u tebiet şînasneni. Nameyê vîlan u vaşan museni, heywanan şînasneni. Qıcı bîmêna zaf veciyeni teber u kayan kay keni.

Ino mewsim dî hewa nişka ra xerpiyeno, varan vareno u hewa ge ge beno serd.

- her ca
- welatanê germinan
- mo mewsim
- wenkiya weş
- germiya şîrîm
- cîlanê tenkan



1-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên



1. Wesari dı kamci aşmî estî?

.....

2. Wesari dı hewa senin o?

.....

3. Mewsimê wesari dı kamci gureyi benî?

.....

.....

4. Wesari dı qıcı şini ça u se kenî?

.....

.....



1-B

Eg cumleyî cêrini raşt î (R) gelet î (G) binusen



Edar, nisan u heziran aşmî wesari yi.

(.....)

Wesari dı dari vıl akenî, teyr u turi mijdanê wesari dani.

(.....)

Wesari dı erd beno germin u her ça beno zergun.

(.....)

Wesari dı roci hêdi hêdi benî kilm.

(.....)

Wesari dı varan vareno u hewa ge ge beno serdin.

(.....)

1-C

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vîrazên



dari / dı / vıl / akenî / wesari

.....

hêgayan / bostani / u / dormaleyê / benî / pêrcin / gêriyeno

.....

merdimanê xu / deştan / qıcı / pa / şini

.....

het ra / aw / xuşxuşa / yena / her

.....



AMNAN

Heziran, temuz u tebax ašmi amnani yi. Ino mewsim dî hewa germ o. Roci beni derg, šewi beni kilm. Mektebi tetil beni.

Ino mewsim dî šar vašanê xu çineno, dano patos ru u keno simer. Cîyeri ğeleyê xu çineni u zexireyê xu dekeni.

Qici mo mewsim dî hoz dî asnaw keni, la dî maseyan depišeni. Qici bî keyeyanê xu šini piknik u geyreni.

Ino mewsim dî šaristani zaf beni germ. Ino semed ra šar šino cayanê wenkan. Têki šini merkezanê tetilan têki zi šini dewan.

Zebeša širin a Diyarbekuri, engura siya ya Erzingani, isoto zerd ê Xarpêti, sirê Dersimi, saya sur a Çoligi mo mewsim dî reseni.

Lazim o merdım mo mewsim dî tica germın ver a zaf nêvındero, cılanê tenkan u renginan pıra bigero, wero giran nêwero.

- zebeša širin
- engura siya
- isoto zerd
- saya sur
- tica germın
- wero giran



2-A

Goreyê nuşteyî cewabê persanê cêrinan binusên

1. Amnani dı kamci aşmî estî?

.....

2. Amnani dı hewa senin o?

.....

3. Qıcı bı keyeyê xu amnani dı şını ça u se keni?

.....

4. Lazım o merdım amnani dı se kero?

.....

.....



2-B

Eg cumleyî cêrini raşt î (R) gelet î (G) binusên

Tebax aşma peyin a amnani ya.

(.....)

Amnani dı hewa hema serd o.

(.....)

Qıcı mo mewsim dı hoz dı asnaw keni.

(.....)

Amnani dı merdımı cılanê qalınan pıra geni.

(.....)

Zebeşa şirin Çolig dı engura siya Dersım dı resena.

(.....)

2-C

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vırazên

aşman / dı / hewa / germ / ini / o

.....

dekeni / zexireyê xu / u / çineni / geleyê xu / dewıcı

.....

germ / ini / benî / dı / zaf / aşman / şaristani

.....

dewan / merkezanê / tetilan / şino / şar / u

.....



PAYİZ

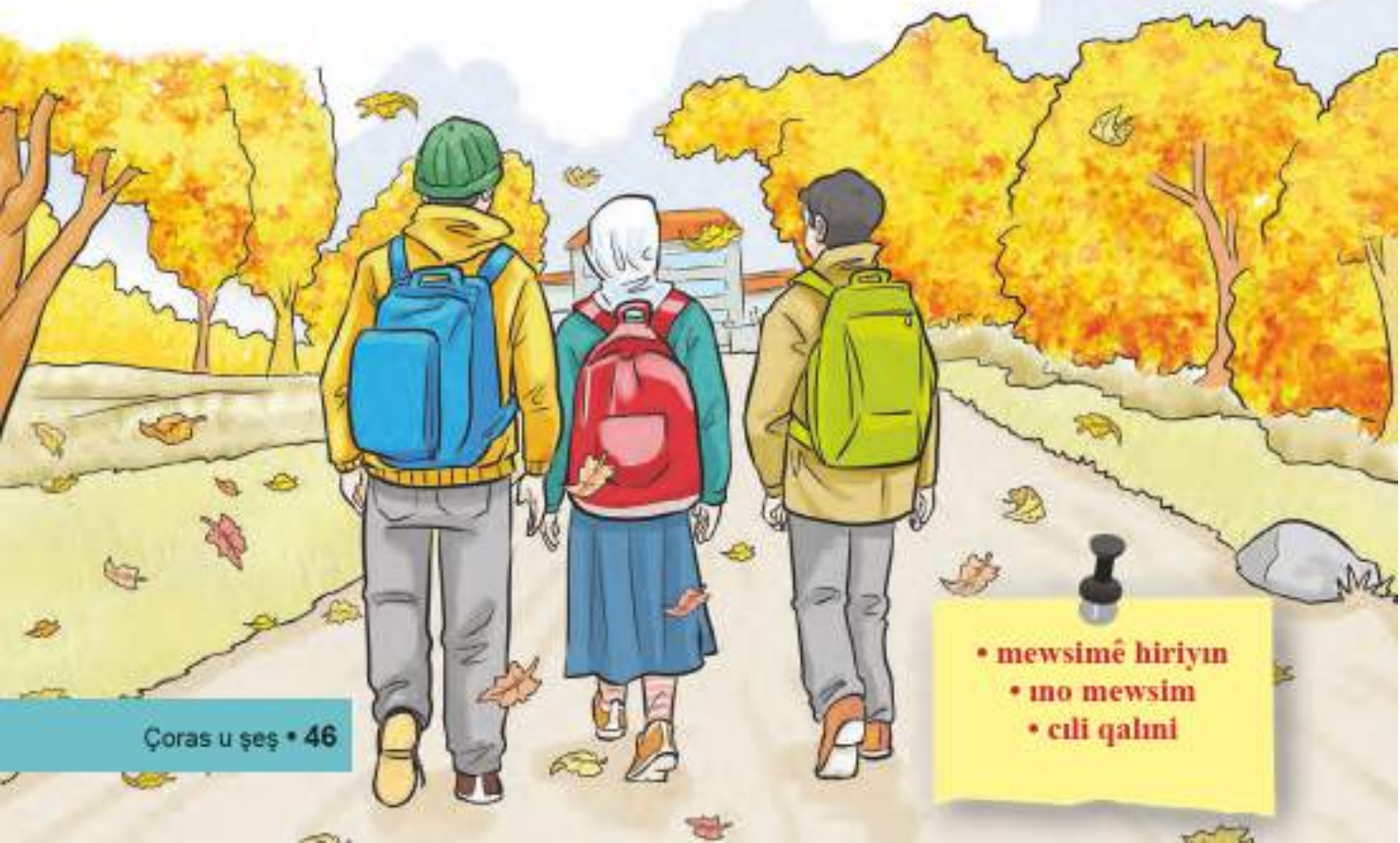
Payiz, mewsimê hiriyın o. Keşkelon, tışrino verin u tışrino peyin aşmı payizi yi. Ino mewsim dı mektebi abeni.

Payizi dı hewa beno wenık, hewa eğleb horm o, şılı varena. Dari pelanê xu rışneni. Ino mewsim dı dınya bena zerık. Teyri şını bêri. Cıtyeri cıt keni u bezre erzeni hêgayanê xu.

Şar mo mewsim dı tedarikê zımıstani vineno. Goştı viraziyena, tırşu yena degrotış, zerezewat yeno wişkkerdiş. Zê henar, bey, sêz, goz u terew fêkiyi mo mewsim dı reseni.

Payizo peyin dı sobayi roniyeni. Koli u komır yeni girotiş. Cılı qalını ki ma wesari dı wedarti bi, ma inan dolaban ra veceni u pıra geni.

Ino mewsim dı ge ge hewa nişka ra beno serd. Ino semed ra zê dıstar, serdgirotış nêweşiyi beni vila. Inay ra lazım o ma mıqatê xu bibi u wext dı aşi bibi.



- mewsimê hiriyın
- ino mewsim
- cılı qalını

3-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên



1. Payizi dı kamci aşmi esti?

.....

2. Payizi dı hewa senin o?

.....

3. Şar mewsimê payizi dı se keno?

.....

4. Payizi dı kamci nêweşiyi esti u lazım o ma se bıker?

.....

.....



3-B

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) gelet i (G) binusên



Payiz mewsimê çarın o.

(.....)

Keşkelon aşma verin a payizi ya.

(.....)

Payizi dı hewa beno wenik, hewa eğleb horn o.

(.....)

Payizo peyin dı sobayi wedariyeni.

(.....)

Ino mewsim dı ge ge hewa nişka ra beno serd

(.....)

3-C

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vırazên



keni war / xu / pelanê / dari

.....

hêgayanê xu / dewıcı / erzeni / bezre

.....

değırotış / yena / tırşu / mi / aşman / dı

.....

dıştar / zêdiyeni / serdğırotış / zê / u / nêweşiyi

.....



ZIMISTAN

Kanuno verin, kanuno peyin u sibat aşmî zimistani yî. Zimistani dî roci beni kilm u şewî beni derg.

Zimistan mewsimî tor serd o. Ino mewsim dî tic tay êsena. Her ca pê vora sîpî xemliyeno. Zimistani dî her ca cemed geno, puk u pager, qeşayo ğidar esto.

Cîlî zimistani qalîn î. Merdûm wext veciyeno teber, puncanê qalînan keno pay, lapîkan keno xu dest, kîlaw nano xu ser, qaput u kurk dano xu ra.

Qîcî mê mewsimî ra hes keni; çunki wext vor varena, qîcî gudvor kay keni, merdûmvor virazeni u vor ser xu ğîj keni.

Lazîm o ma qey weşîya xu ino mewsim dî zê purteqal, mandalîn fêkiyan bîwer.



- her ca
- vora sîpî
- puncanê qalînan

4-A

Goreyê nuşteyî cewabê persanê cêrinan binusên



1. Zımıstani dı kamci aşmi esti?

.....

2. Zımıstani dı hewa senin o?

.....

3. Qıci teber dı kamci kayan kay keni?

.....

4. Zımıstani dı ma qey weşıya xu kamci fêkiyan weni?

.....

.....



4-B

Eg cumleyî cêrini raşt i (R) gelet i (G) binusên



Merdım zımıstani dı puncanê qalınan keno pay. (.....)

Zımıstani dı roci beni derg u şewi beni kılm. (.....)

Cılı zımıstani tenık i. (.....)

Zımıstan mewsimı tor germ o. (.....)

Mewsimê zımıstani dı tic tay êsena (.....)

4-C

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vırazên



her ca / gena / sıpi / vora

.....

merdım / kurk / xura / dano / zımıstani dı

.....

kay / qıci / keni / gudvor

.....

beno / serd / ca / her / zımıstani dı

.....

5

Xebatanê cêrinan goreyê çar mewsiman virazên

5-A

Şima kameî mewsim ra hes kenî? Çira?



.....

.....

.....

.....

.....

.....

5-B

Resman u nameyanê mewsiman biresnên yobinan



Payîz

.....

.....



Zimistan

.....

.....



Amnan

.....

.....



Wesar

.....

.....



5-C

Goreyê melumatê cêrîni cayanê vengun di nameyanê mewsiman binusên

..... di hewa serd o. Vor varena. Her ca cemıdiyeno. Merdım kincanê qalınan xura dano. Ino mewsim di şewi derg i, roci zi kilm i. Qıcı gudvor kay kenî, merdımvor virazeni.

..... di tebiet newe ra gani beno. Hewa ino mewsim di nerm o, varan zaf vareno. Cıtyeri cıt kenî, bostanan rameni. Buya vılan her ca gena. Ino mewsim di aşmî nisani u gulani esti.

..... di pelê daran beno zerd, dari pelê xu rışneni. Hewa beno wenik. Mektebi ino mewsim di abeni. Henar, sêz, gozi, terew ino mewsim di reseni.

..... di hewa zaf germ o. Merdım kincanê tenikan xura dano. Qıcı ino mewsim di asnaw kenî, maseyan depışeni. Merdım ino mewsim di cayanê german ra sino cavanê wenikan



5-Ç

Cewabê persanê cêrînan biden u binusên

1. Ma cılanê zimıstani amnan di xura di, se beno?

.....

2. Ma çıra her mewsim di cılanê xu bedılneni?

.....

3. Şarıstanê şıma di çar mewsimi seni viyereni?

.....

5-D

Sıfati ki cumleyanê cêrinan dı vıyerenı inan işaret
bıkerên u pê inan cumleyanê neweyan bınusên



Zımıstani dı her ca pê vora sıpi xemiliyeno.

Pirikê mı bostanê xu dı isoto zerd ramıt.

Ez engura siya ra hes kena.

Diyarbekır dı zebeşı girdi reseni.

Mı kitabxaneyo pil ra kitab girot.

5-E

Şıma kameci roc se kenı, cêr dı bınusên



Dışeme:

Sêşeme:

Çarşeme:

Pancşeme:

Yene:

Şeme:

Kiri:

5-Ê

Kameci mewsimi dı kameci aşmı estı bıresnên yobinan

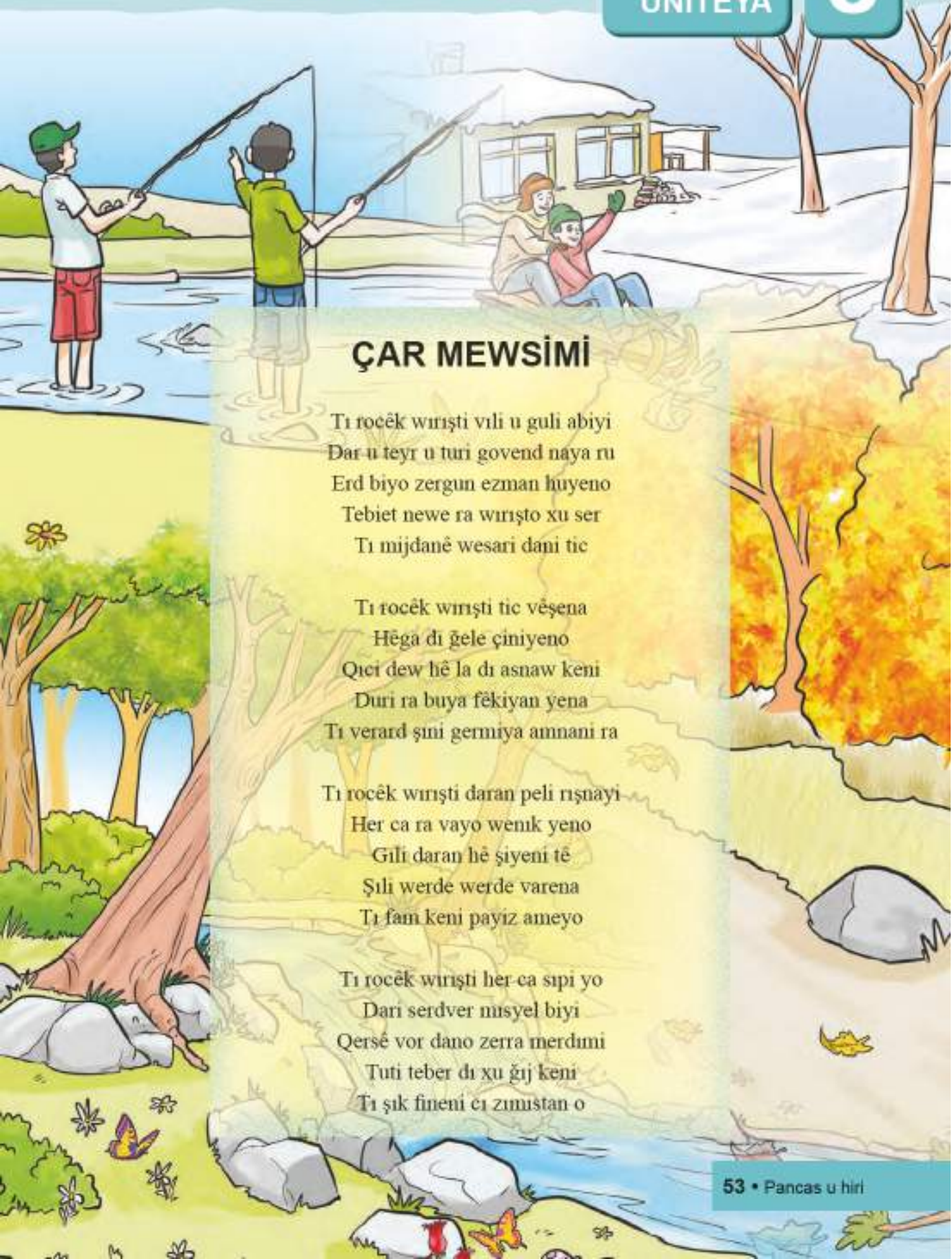


Amnan: Edar, Nisan, Gulan

Wesar: Heziran, Temmuz, Tebax

Zımıstan: Keşkelon, Tışrino verin, Tışrino peyin

Payız: Kanuno verin, Kanuno Peyin, Sıbat



ÇAR MEWSİMİ

Tı rocêk wırışti vili u guli abiyi
 Dar-u teyr u turi govend naya ru
 Erd biyo zergun ezman huyeno
 Tebiet newe ra wırışto xu ser
 Tı mijdanê wesari dani tic

Tı rocêk wırışti tic vêşena
 Hêga di gêle çiniyeno
 Qici dew hê la di asnaw keni
 Duri ra buya fêkiyan yena
 Tı verard şini germiya amnani ra

Tı rocêk wırışti daran peli rışnayı
 Her ca ra vayo wenik yeno
 Gili daran hê şiyeni tê
 Şili werde werde varena
 Tı fam keni payiz ameyo

Tı rocêk wırışti her ca sipi yo
 Dari serdver mîşyel biyi
 Qersê vor dano zerra merdîmî
 Tuti teber di xu gij keni
 Tı şik fineni cî zimûstan o



Hewa sayi yo



Hewa horm o



Şili varena



Torg varena



Vor varena



Hewa mijin o



Va yeno



Hewa puk o



Rey gurena

WEZİYETÊ HEWAYÎ

6-A

Goreyê xeriteyê cêrini weziyetê hewayi ê şaristanan çayanê vengani bînusên



İstanbul dî hewa mijin o.

Ankara dî

İzmir dî

Antalya dî

Trabzon dî

Malatya dî

Erzurum dî

Muş dî

Konya dî



ĞELE

Yo dew dı, dı birayi esti bi. Birayo pil zeweciyayi bı u wayirê kulfeti bı. Birayo qıc ezeb u teyna bı. Babiyê inan ra yo hêga mend bı. Birayi her serr payiz dı ino hêga dı ğele rameni u amnan dı çineni. Cuyin ra duma ğeleyê xu keni pêlekên u benateyê xu dı bar keni. Dı birayi zi ğeleyê xu beni dekeni embarê xu. Benate ra çend roci viyereni, birayo qıc xu bı xu vano:

-Ez ezeb o, kum u kulfetê mı çin o, ihtiyaciya mı zi tay a. Ino ğele mı rê zaf o. Labelê birayê mı wayirê qıcan o, barê ey gıran o.

O roc ra duma birayo qıc, her şew pê nımıtık yo pêlekê ğeleyi nano peru, beno embarê birayê xu dı keno ru.

Ê rocan dı birayo pil zi xu bı xu fikiriyeno:

-Ez u birayê xu ma her serr hêgayê xu piya rameni, piya mıqatê cı beni u piya çineni. Ma ğeleyê xu zi keni dıçê. Labelê zerra mı rehet niya; çunki ez wayirê keye u qıcan o. Eg ez bibi extiyar, qıcı mı oniyeni mı ra. Labelê birayê mı ezeb o, çikesê ey çin o.

Birayo pil zi nimeyê şew dı miyanık ra pêlekê ğeleyi erzeno xu paşt u beno dekeno embarê birayê xu.

Her dı birayi yobinan ra bêxerber, çend serri ğeleyê xu beni dekeni embaranê yobinan. Şewêk nimeyê şew dı, heyna dı birayi zi yobinan ra bêhayı, wext pêlekê ğeleyi erzeni xu kıft u hetê embarê yobinan ra şını, gineni yobinan ru. O wext birayi her çi fam keni, peşmıriyeni u verard şını yobinan ra.



7-A

Şıma mê nuşteyi ra çita fam kerd, binusên



.....

.....

.....

.....

.....

7-B

Semedê mê nuşteyi şıma eşkenî kamci sernuşteyan binusi?



1

2

3

.....

.....

.....

.....

.....

7-C

Goreyê nuşteyi cumleyanê cêrinan tamam bikerên



Cuyin ra dıma geleyê xu.....

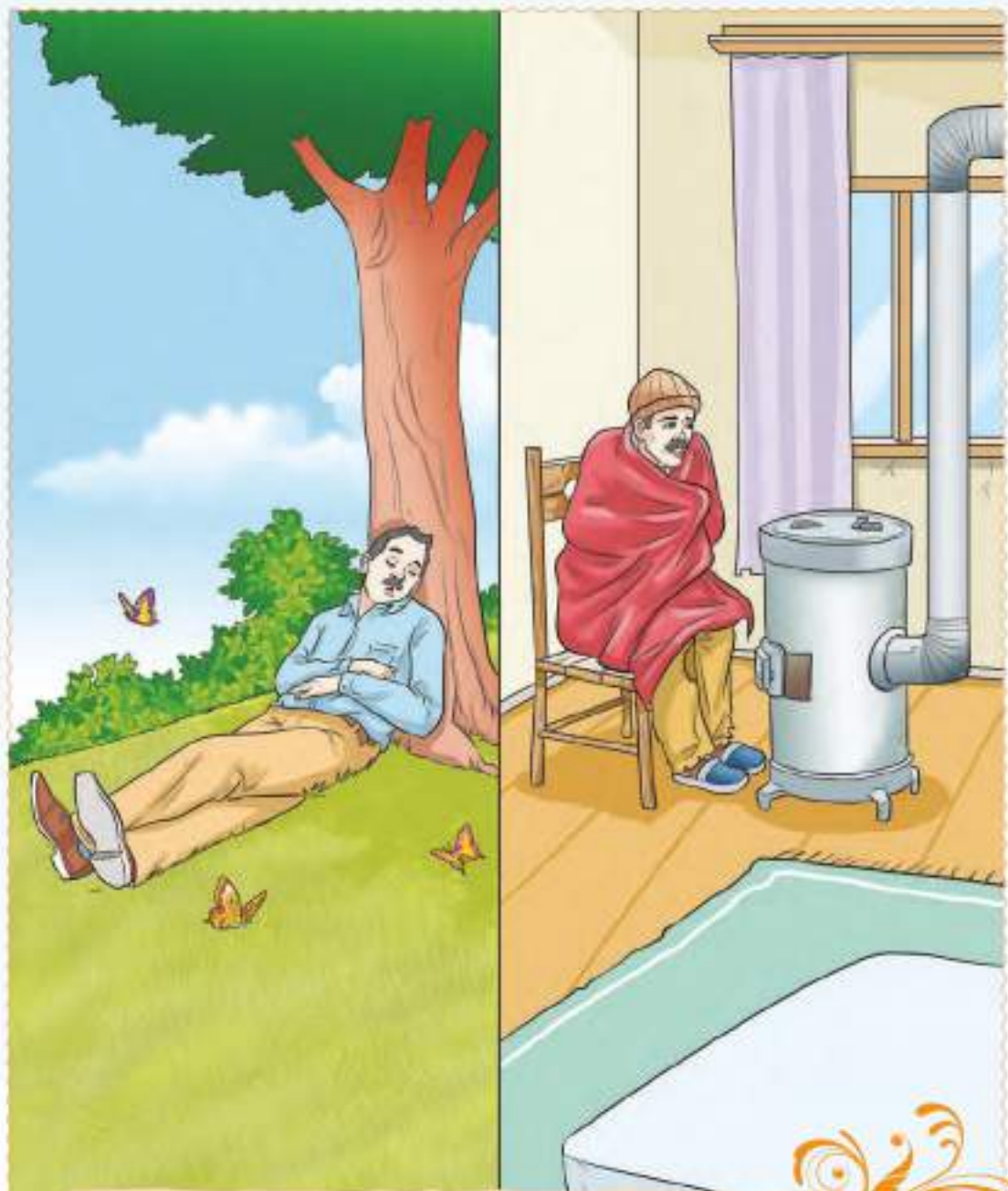
Dı birayi zi.....

Ê rocan dı bira.....

Ma ina unite dı çita musayi? ✓ ✗

- Ez xısusiyetanê mewsiman şınasnena/o.
- Ez nameyê mewsiman u aşman zana/o.
- Ez eşkena/o sıfatanê yo nuşteyi bivini.

HEDREYÎ



Amnani keyf keno, zimîstani wel pîf keno.

(Vateyê verinan)

Uniteya 4.

Beden u Sihat

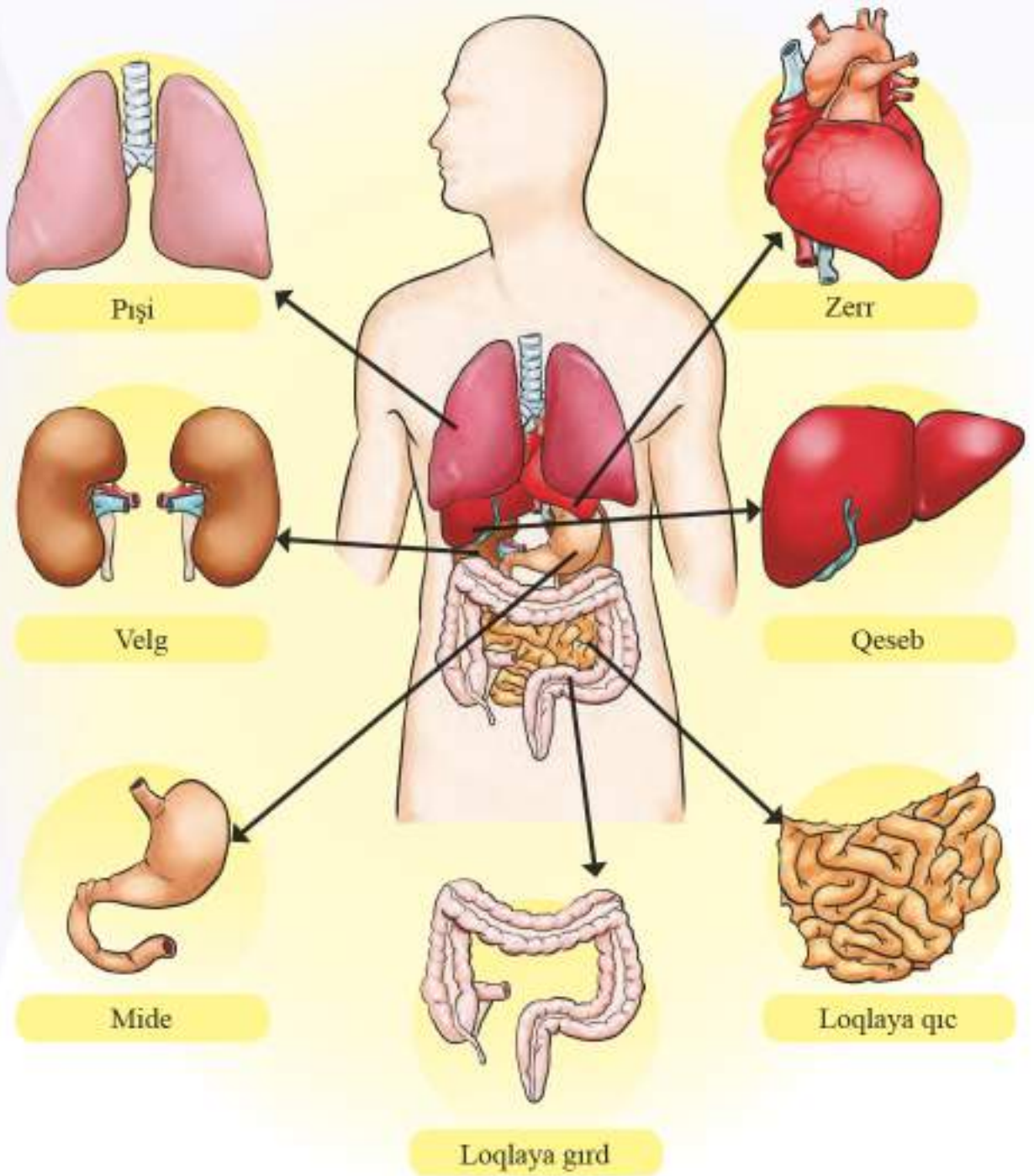


Ma ina unite dî çita museni?

- Ma waslayanê zerreyê bedeni şinasneni.
- Ma qeydeyanê weşî museni.
- Ma bestoğan museni.

1

Bıwanên u qısey bıkerên



2

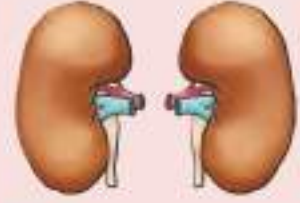
Bıwanên u qısey bıkerên



Pışı: Wext ma nefes geni oksijen yeno pışıya ma. Pê mo oksijen pışıya ma di guniya ma pak bena.



Zerr: Guni şırawena wucudê ma.



Velgi: Guniya ma nasalneni u çıyanê xıraban miyanê guni ra veceni.



Qeseb: Şeker, germi u serdiya wucudê ma eyar kenê.



Mide: Çiyi ki ma weni yeni mideyê ma. Mide, inan taneno u hemelnenê.



Loqlaya qıc: Çiyi ki mide di hemeliyeni yeni loqlaya qıc. Çiyi ki wucudê ma rê faydeyê inan esto, tiya ra reseni guniya ma.



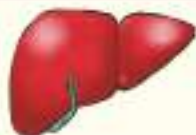
Loqlaya gird: Çiyi ki bêfaydeyi loqlaya qıc ra yeni tiya u tiya ra erziyeni teberê wucudi.

2-A

Kelimeyanê cêrinan u resman biresnên yobinan

A Pîşi

1



B Zerr

2



C Velg

3



Ç Qeseb

4



D Loqlaya gird

5



A	B	C	Ç	D

2-B

Cayanê vengan pê kelimeyanê cêrinan dekerên

Çiyi ki bêfaydeyi hetê ra beden ra erziyeni teber.
 weri taneno u hemelneno.
 oksijen gena u guniya ma kena pak.
 guni şirawena wucudê ma.

- pîşi
- zerr
- loqlaya gird
- mide

3

Goştari bikerên u biwanên



MA QEY WEŞIYA XU SE BIKER?

Melim qey paki u weşi yo wezife da Şeyma. Nameyê wezifeyê Şeyma, “ma qey weşiya xu se keni?” bî.

Şeyma seba mo wezife şî kitabxane. Kitabana ra qey wezifeyê xu melumat arêda. Dadi u babiyê xu ra pers kerd. Merdîmanê xu ra zi melumat girot, wezifeyê xu hedre kerd.

Rocê wezifeyî Şeyma ro wîşt, xu hedre kerd u şî mekteb. Şeyma veciya texte u va:

-Gelê embazan! Ma qey weşiya xu se keni, ma se biker? Mî verco qey weşi u pakiya xu tay çiyî kerdên; labelê mê wezifeyî ra dûma mî fam kerd kêmiya mî zaf a. Lazîm o ma qey weşiya xu inan biker:

- Ma spor biker.
- Ma wer ra ver u pey destanê xu bişî.
- Ma dîndanê xu her roc firçe biker.
- Ma leş u cîlanê xu pak deşî.
- Ma wer u şîmtîşê xu rê diqet biker.
- Ma xu serd u germ ra bîpaw.
- Ma her roc honê xu tam biger.

- u
- zi
- labelê



3-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên



1. Melim, qey çitayi wezife da Şeyma?

.....

2. Nameyê wezifeyê Şeyma çita yo?

.....

3. Şeyma wezifeyê xu seni hedre kerd?

.....

.....

4. Şeyma seni pê kêmasiya xu hesiya?

.....

3-B

Şima qey weşiya xu se keni?



3-C

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) gelet i (Ġ) binusên



- Lazım o ma zimıstani dı kincanê tenikan pıra bıger. (.....)
- Lazım o ma leş u cılanê xu pak depış. (.....)
- Lazım o ma timotim daru bıwer. (.....)
- Lazım o ma wer u şımtışê xu rê diqet bıker. (.....)
- Lazım o ma ge ge dındananê xu firçe bıker. (.....)
- Lazım o ma fêki u zerzewat bışu u bıwer. (.....)
- Lazım o ma spor bıker. (.....)

3-C

Gorevê resiman çavanê vengın dekerên



1. Ino resim raşt/gelet o,
çunki



2. Ino resim raşt/gelet o;
çunki.....



3. Ino resim raşt/gelet o;
çunki.....



4. Ino resim raşt/gelet o;
çunki

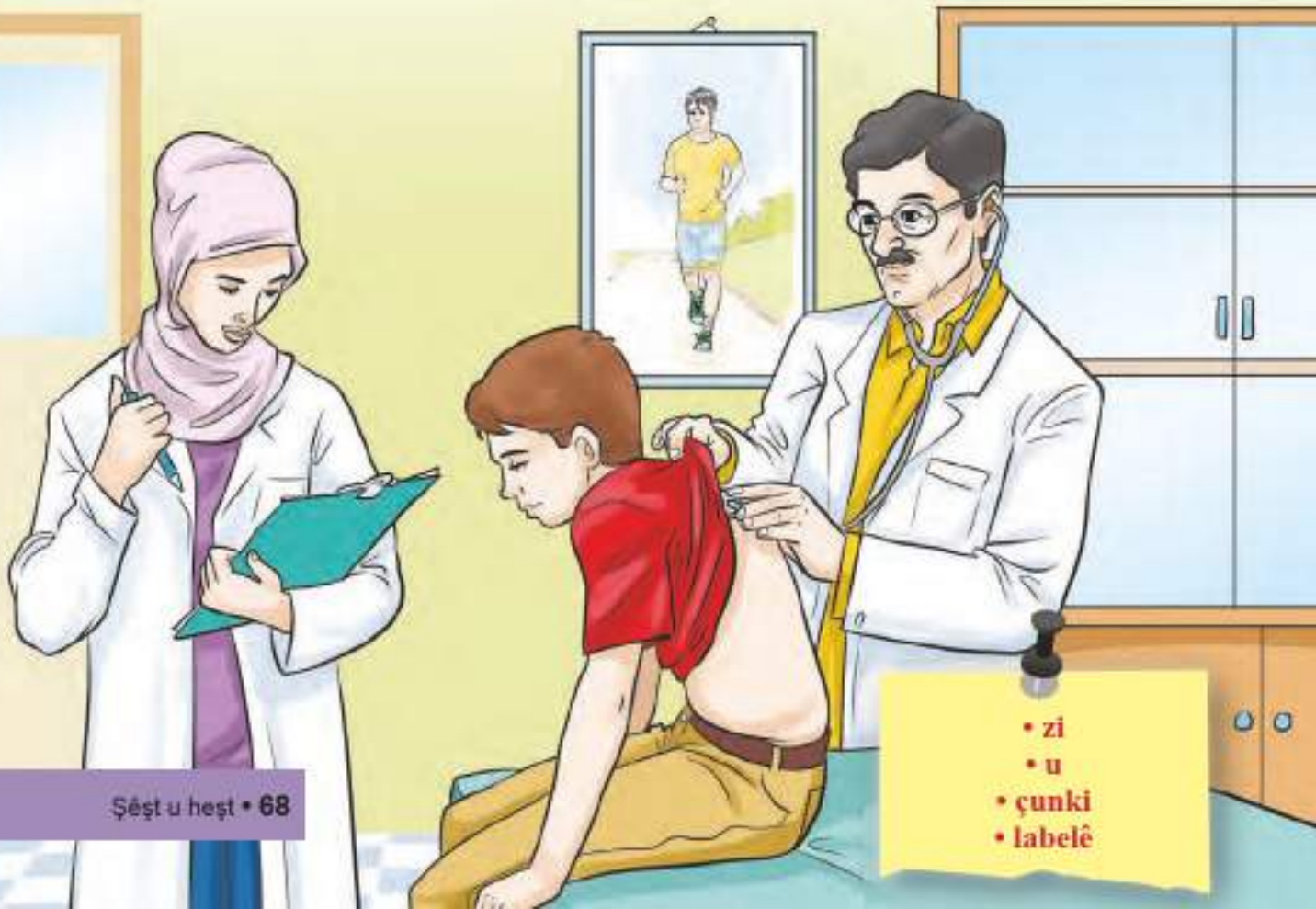


NÊWEŞÎ

Hîni payiz viyert bî, zımıstan hêdi hêdi ame bî. Hewa bîbî serd, vor vara bî. Ehmedi embazanê xu dır gudvor kaykerd, merdımvor vıraşt. Mudeyêko derg miyanê vor dı mend. Ehmedi xu hol nêpışt bî, cılı zımıstani zi xu ra nêdayi bî.

Şew nıška ra adırê Ehmedi zêdiya. Ehmedi dadi u babiyê xu aya kerdî. Babiyê Ehmedi dêstır geyra 112. Mudeyêko kılm ra pey ambulansa servisa lez ame. Ambulans, Ehmed berd nêweşxane. Toxtori cad Ehmed muayene kerd. Ehmedi serd girot bî. Toxtori qey Ehmedi ilac nuşt u cı ra va, “Xu nêweşi ra bıpaw. Weşiya ma zaf muhim a. Eg ma bibi nêweş, ma nêşkeni wer ra tam bıger, embazanê xu dır kay bıker, dersa xu bıxebiti; çunki her çi ra ver weşi yena.”

Babiyê Ehmedi eczaxaneyo nobetdar ra ilac girot. Ehmedi goştariya toxtori kerd. Roco bin keye dı mend, istirehet kerd u ilac werd. Ehmed riyê nêweşi ra yo roc nêşi mekteb; labelê roco bin hîni bı weş, cılı zımıstani xu ra dayi u pê keyfweşi şı mekteb.



4-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cerinan bimusên



1. Ehmed pê çita şî nêweşxane?

.....

2. Ehmed çira bî nêweş?

.....

3. Babiyê Ehmedi çara ilac gırot?

.....

4. Ehmed seni bî weş?

.....

5. Qey xu serd ra pawıtış lazıf o ma se kerî?

.....



4-B

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vırazên



ra / nıška / zêdiya / Ehmedi / adırê

.....

Ehmed / nêweşxane / şî / ambulans / pê

.....

muhim / zaf / a / weşi

.....

Ehmedi / kerd / babiyê xu / goştariya

.....

nuşt / toxtori / daru / Ehmedi / semedê

.....

4-C Cayanê vengan pê kelimeyanê cêrinan dekerên 

Mudeyêko kilm ra pey ambulansa ame.

Babiyê Ehmedi geyra 112.

Toxtori cad Ehmed kerd.

..... xura dayî u pê keyfweşi şî mekteb.

Ehmedi roco bin kerd

- cîlî zîmîstani
- muayene
- dêstir
- servisa lez
- îstrehet

4-Ç Cumleyanê cêrinan pê bestoğan dekerên 

Roco dişeme ez embazê xu ma şiyi eczaxane.

Ez nêweş nêbena ez feki wena.

Mezg muhim o heme waslayi ma muhim i.

Ma wer ra ver wer ra pey destanê
xu şuwenî.

Mî emserr derzina diştar da xu ru.

- u
- labelê
- çunki
- zî
- hem... hem...

4-D Pê kelimeyanê cêrinan cumleyanê neweyan binusên 

Toxtor.....

Servisa lez.....

Nêweşi.....

Eczaxane.....

Ambulans.....

5

Nuşteyê cêrini biwanên



WASLAYA MUHİM



Lıngan, destan u sareyi miyanê xu dı munaqeşe kerdên. Her yoyi vatên ez muhim a zê şıma.

Lıngi vani:

-Eg ma çini bi şıma nêeşkeni şiyeri cayêk. Şıma her wext zê daran u vilan cayê xu dı maneni. Giraniya şıma ma ser dı ya. Lazım o şıma cayê ma bızani u qıymet bıdı ma.

Desti vani:

-Şıma raşt vani; labelê ma muhimi zê şıma. Eg ma çini bi şıma çı gure rê beni.

Heme kar u gureyê şıma ma keni. Şıma pê ma werê xu weni, awa xu şımeni. Şıma pê ma xu keni pak. Bê ma nê dındani firçe beni nê zi wer weriyeno. Ma hem daran ra fêki tera keni hem zi cılan dani şıma ra. Ma ra nêbo heyatê şıma zaf beno çetın.

Sare vano:

-Şıma heme kêm fıkrıyeni. Bıniyeni mı ra çımı, goşi, dındani, pırnık, fek, zıwan mı dı ca geni. Mezg zi mı dı ca geno. Ez heme hareketanê şıma pê mezg qontrol keno u telimat dano. Çımı çini bi şıma se keni? Holi, xırabi, rındi, pisi pê çıman yeni vinayış. Ma pê goşan vengın şınaweni, deyir u lawıkan goştari keni. Ma pê zıwani fıkranê xu eşkera keni. Pê zıwani guzın, şırım, tal u tırş fam beno. Eg pırnık çin bo, buya vilan seni yena girotış. Dındani çini bi wer seni yeno cawıtış?

Waslayi bedeni benateyê xu dı derg u dıla munaqeşe keni. Labelê pê hesiyeni ki heme waslayi besteyê yobinan i. Eg yo wasla çin bo, ê waslayi bini nêeşkeni çik bıkeri. Wucud dı qet yo wasla, waslaya bin ra muhim niya. Heme waslayi ma zaf muhim i. Weşiya waslayanê xu rê diqet bıkerên.



5-A

Goreyê nuştêyi cewabê persanê cerinan binusên



1. Kamci waslayi munaqêşe keni?

.....

2. Wezifeyê goşi çita yo?

.....

3. Wezifeyê pırnık çita yo?

.....

4. Fıkıriyayış wezifeyê kamci wasla yo?

.....

5. Pê kamci wasla tam yeno girotiş?

.....



5-B

Pê kelimeyanê cêrinan cumleyan binusên



Mezg:.....

Wasla:.....

Wucud:.....

Goş:.....

Sare:.....



5-C

Kamci gure pê kamci wasla beno binusên



Mektub pê yeno nuştış.

Wer pêyeno cawitiş.

Gud pê yena kaykerdiş.

Buy pê yena girotiş.

Kıtab pê yeno wendiş.



5-Ç

Kamci wasla çı gure kena biresnên yobinan



A geyrayiş

1



B depıştış

2



C qalkerdiş

3



Ç fikriyayiş

4



D cawitış

5



E vinayiş

6



Ê şınawitış

7

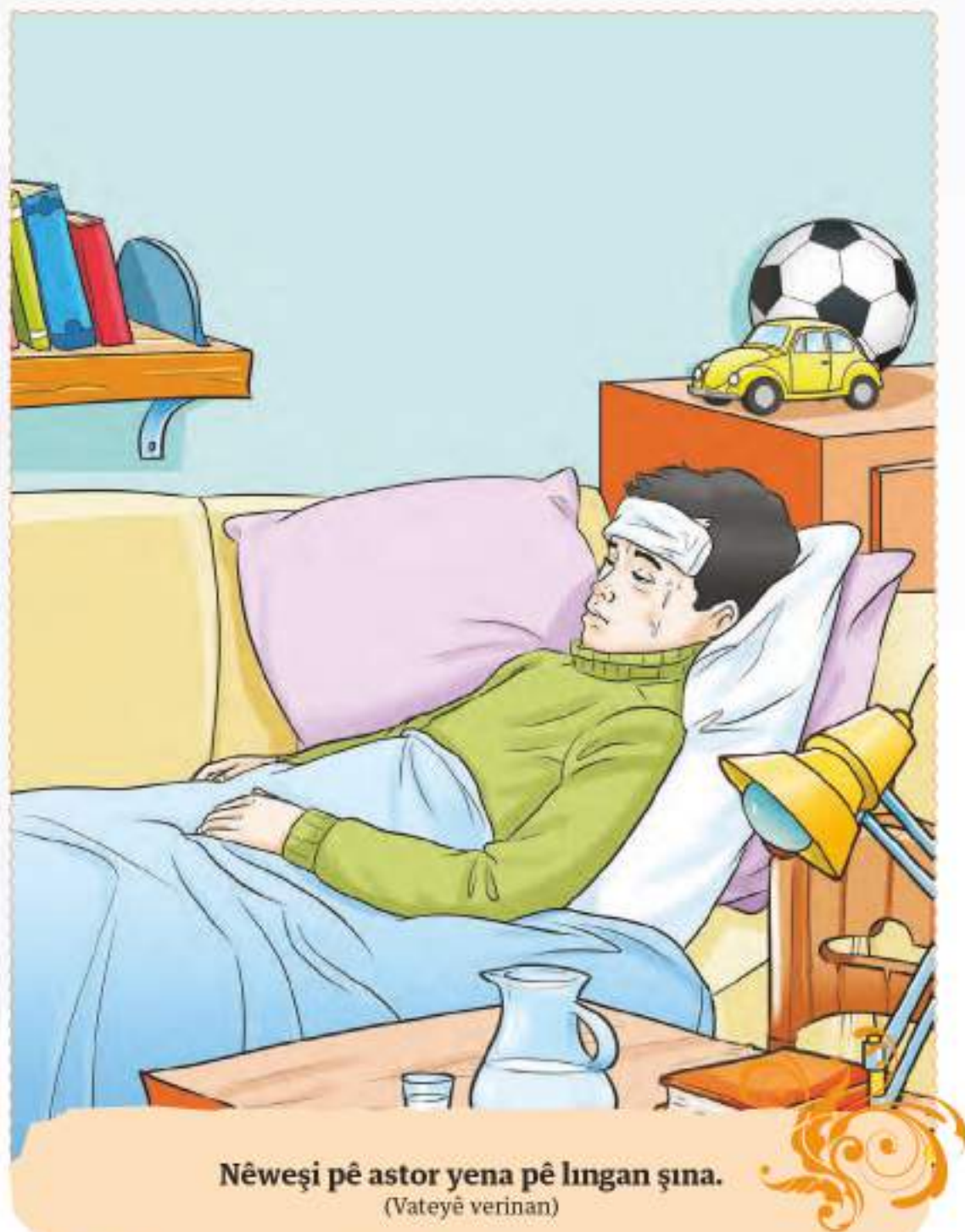


A	B	C	Ç	D	E	Ê

Ma ina unite di çita musayi? ✓ ✗

- Ez waslayanê zerreyê bedeni şınasnena/o.
- Ez qeydeyanê weşi zana/o.
- Ez bestoğan şınasnena/o.

WEŞI



Nêweşi pê astor yena pê lingan şına.
(Vateyê verinan)

Uniteya 5.

Trafik u Sehayet



Ma ina unite di çita museni?

- Ma nameyê wesayitan museni.
- Ma lewhayanê trafiki şinasneni.
- Ma qeydeyanê trafiki museni.
 - Ma edatan şinasneni.

1

Bıwanên u qisey bikerên



Texsi



Otobus



Teyare



Gemi



Kelek



Ambulans



Helikopter



Tren



Bisiklet



Tren

2

Bıwanên u qisey bikerên



Kamci wesayiti kamci rayir ra şini



Texsi, dolmiş, otobus, bisiklet, motor u kamyon
rayirê erdi ra şini.

Teyare u helikopter rayirê
hewayi ra şini.



Tren u metro rayirê asimi ra şini.

Gemi, kelek u vapur aw
ser ra şini.

Kam kamci wesayit rameno?



Şofor; texsi,
dolmiş, otobus,
kamyon rameno.



Pilot; teyare
u helikopter
rameno.



Kaptan; gemi u
vapur rameno.



Makinist, tren
rameno.

2-A

Kamci wesayiti kamci rayir şıxulneni binusên



..... u rayirê erdi ra şini.
 u aw ser ra şini.
 u rayirê asini ra şini.
 u hewa ra şini.



2-B

Kam kamci wesayit rameno binusên



Êyi ki otobus, dolmiş, texsi rameni tera vani
 Êyi ki helikopter u teyare rameni tera vani
 Êyi ki gemi u vapur rameni tera vani
 Êyi ki tren rameni tera vani

2-C

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) ğelet i (Ġ) binusên



Bisiklet rayirê asini ra şina. (.....)
 Teyare u helikopter hewa ra şini. (.....)
 Tren aw ser ra şina. (.....)
 Dolmiş u otobus erdi ser ra şini. (.....)
 Makinist, tren u helikopter rameno. (.....)
 Şofor wesayitanê erdi rameno. (.....)
 Pilot, wesayitanê hewayi rameno. (.....)
 Kaptan, wesayitanê erdi u hewayi şıxulneno. (.....)

2-Ç

Wesayiti cêrini kamci rayiri dî şini binusên



.....



.....



.....



.....



.....



.....



.....



.....



.....



.....



.....



.....

2-D

Goreyê xu cewabê persanê cêrinan binusên

1. Şîma pey kamci wesayit şîni mekteb?

.....

2. Şîma heta ınka nişti kamci wesayitan?

.....

3. Şîma pey kamci wesayitan seyahet kenî?

.....

4. Şarîstanê şîma dî kamci wesayiti zaf şîxuliyenî?

.....

5. Şarîstanê şîma dî kamci rayiri u wesayiti estî?

.....

3

Nuşteyê cêrini biwanên

**LEMBAYA SUR**

Vînder!
Ma lembaya sur
dî vîndereni.

LEMBAYA ZERD

Xu hedre biker!
Ma lembaya zerd
dî xu hedre keni.

LEMBAYA KESK

Raviyer!
Ma lembaya kesk
dî raviyereni.

3-A

Eg cumleyî cêrini raşt î (R) gelet î (Ġ) bîmusên

Ma lembaya sur dî raviyereni.

(.....)

Ma lembaya kesk dî raviyereni.

(.....)

Ma lembaya zerd dî xu hedre keni.

(.....)

3-B

Ma kamci lembe dî se keni, goreyê resiman cewab bîdên



.....

.....

.....

4

Bıwanên u qisey bikerên



Rayirê talebeyan



Rayirê peyayan



Lembayi trafiki



Rayir di xebat esta



Cayê park



Rayirê tren



Dingê otobus



Nêweşxane



Rayirê bisiklet



Raşteyê teyare



Serviyer



Bınviyer

4-A

Raştê lewhayanê cêrinan resim di îşaret bikerên

Rayirê
talebeyan

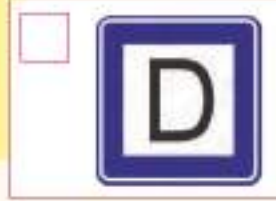
Serviyer



Cayê park

Lembayi
trafiki

Dingê otobus

Rayirê
peyayan



QEQDEYİ TRAFİKİ

Merheba wendekari delali!

Şıma zerreyê hefteyi dı her roc yeni mekteb, keni u her roc veciyeni teber. Şıma rayiri dı peya şını, nişeni wesayitan. Her ca dı qeydeyi esti, dı zi zaf qeydeyi esti u ma mê qeydeyan çendêk biyari ca, ma hındêk rehet keni.

Ino hefte hefteyê trafiki yo. Ez zi inka derheqê qeydeyanê trafiki dı melumat dano şıma.

-Wext şıma şını weverê rayiri, lazım o şıma wesayitan rê diqet bikeri. Eg rayir dı wesayit çin bo, şıma eşkeni biviyeri.

-Lembaya kesk takoti bo zi heta wesayiti nêvınderi meviyerên weverê rayiri.

-Wext şıma viyereni, peyaviyer bişixulnên.

-Cayo ki tede çin o, lazım o şıma verco bioni kışta çep ra, dıma bioni kışta raşt ra, dora peyin bioni kışta çep ra. Eg rayiri dı wesayit çin bo biviyerên.

-Cehde u kuçeyan dı lazım o şıma peyarayir bişixulni u kışta raşt ra şiyeri. Eg çin bo, lazım o şıma kışta çepa rayir ra şiyeri.

-Cayo ki tede u esto, inan bişixulnên.

-Wext şıma nişeni wesayit u ra yeni war, lez mekerên.

-Eg ma qeydeyanê trafiki rê diqet bikeri, ma eşkeni xu qezayan ra bıpawi.



5-A

Cayanê vengan ê nuşteyi pê kelimeyanê cêrinan dekerên



wesayit

peyaviyer

seyahet

peyarayir

serviyer

trafik

bıvıyer

wever

5-B

Pê kelimeyanê cêrinan cumleyanê neweyan bıvınen



Cehde:.....

Trafik:.....

Rayir:

Lembaya kesk:

Peyarayir:

Polisê trafiki:

5-C

Goreyê xu cewabê persanê cêrinan bıden



1. Wext şıma şıni mekteb, rayir dı çıtayi rê diqet keni?

.....

2. Wext şıma yo ihlalê qeydeyê trafiki bıvini, şıma se keni?

.....

3. Mektebê şıma dı derheqê qeydeyanê trafiki dı çı fealiyeti vıraziyeni?

.....

.....

.....

.....

5-Ç

Qeydeyi trafiki ki resim di ihlal biyi inan bivinên u
cêr di binusên

1.
.....
2.
.....
3.
.....
4.
.....

6

Nuşteyê cêrîni biwanên

- Raywanti dî pê vengêko berz qisey mekerên.
- Raywanti dî ca bidên extiyaran, nêweşan u ciniyan.
- Heta wesayit tam nêvîndero, cimemîşên u cî ra war meyerên.
- Camanê wesayitan ra sare u destanê xu teber mevecên.
- Raywanti dî şofori u raywananê binan ecîz mekerên.
- Raywanti dî wesayitan pak bigerên.
- Raywanti dî qayîşê pawîtişî gire bidên.
- Qey cimîştişî bero verin qey warameyîşî zi bero peyin bişixulnên.



7

Goştari bikerên u biwanên



İNSAN U SEYAHET

Wextêk insani teyna erdi ser seyahet kerdên. İnsani mî seyahetan dî zê heri, astori u deva heywanan ra istifade kerdên. Dîma insani gemi viraşt u aw ser seyahet kerd. Inka insan eşkeno hem erdi ser hem aw ser hem zi hewa dî seyahet bikero.

Nızdiya 200 serr veri insani erdi ser asın ra rayir viraşt. Tren ma rayir şixulnena. Eyro şaristananê gırdan dî metro herında tren girota. Metro lez şına zê tren.

İnsan erdi ser eşkeno pê otobus, dolmiş, texsi seyahet bikero. Eyro dinya ser qey seyaheti zafi ra mi wesayitan ra istifade beno.

Hewa dî seyaheti nızdiya 100 serr veri dest pêkerd. Seyahetê hewayi dî teyare u helikopteri ra istifade beno. İni wesayiti zaf lez şini.

Wesayiti seyaheti çiqas beni ziyed, insan hındêk rehet seyahet keno. Verco insan bî aşman yo ca ra şini yona ca. Inka insan zerreyê çend saetan dî, eşkeno rayirê çend aşman şiyero.

Wesayiti inkayini, goreyê wesayitanê verinan hina zaf raywanan geni. Inka bî seyan ten, pê yo teyare, yo gemi ya zi yo tren seyahet keno.

Raywantiya inkayim dî çetini u zehmetiya verin zi çin a. Inka insan bî keyf u şayi seyahet keno.

- teyna
- zê
- pê
- qey
- gore

8

Şaristananê inî cayanê tarixîyan binusên



Fotoğraf-1



Fotoğraf-2



Fotoğraf-3



Fotoğraf-4

Ma ina unite di çita musayi? ✓ ✗

- Ez nameyê wesayitan zana/o.
- Ez tewhayanê trafiki şinasnena/o.
- Ez qeydeyanê trafiki zana/o.
- Ez edatan şinasnena/o.

TEDBÎR



Lez mekerên emirê xu kilm mekerên



Uniteya 6.

Wer u Şımitiş



Ma ina unite dı çita museni?

- Ma fêki u zerzewat şınasneni.
- Ma adabê weri museni.
- Ma filan şınasneni.

1

Nuşteyê cêrinî biwanên



Metin qut dano kergan.



Melek şit dana pisingan.



Elif fêki şuwena.



Cemil zerezawat viceno.



Keynayı şayre bimeni.



Ciniyi aqit virazeni.

2

Goştari bikerên u biwanên

BAZARÊ FÊKÎ U ZERZEWATÎ

Cemili teber di embazanê xu dir gud kaykerdên. Dadiya ey veng da ci. Cemili kaya xu war verda u şî keye. Dadiya ey va:

-Emşo meymani ma esti. Şu bazar ra zerzewat u fêki bıger. Lazım o ma şami hedre biker, lez şu lez bê.

Cemil wext şini bazar, rayir di raştê embazê xu Sedati ame.

-Merheba Cemil.

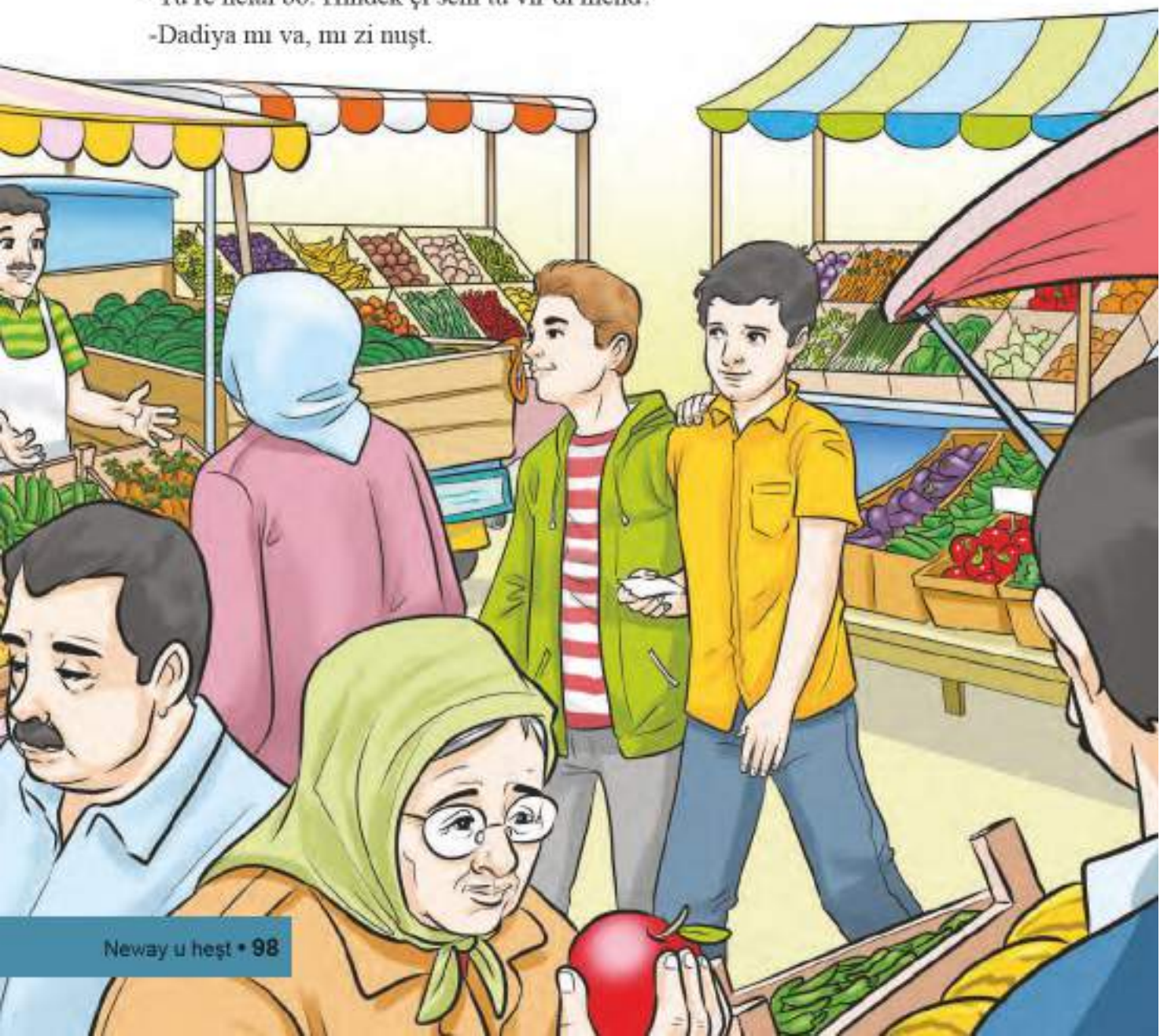
-Merheba Sedat.

-Cemil, tı hma lez şini ça?

-Ez şmo bazar, zerzewat u fêki geno. Emşo meymani ma esti.



- Eg ti qayili ez tu rê ardım bıkeri?
-Zaf hol beno. Ma piya şı.
-Tı bazar dı kamci zerzewat u fêkiyan geni?
-Ez zerzewat ra firngi, isot, balicana siya, piyanz u sir; fêkiyan ra zi sa, bey, purteqal u henar geno.
-Tı inan ra çend kilo geni?
-Ez dı kilo firngi, yo kilo isot, kilo u nim balicana siya, yo kilo piyanz u hiri sareyi sir geno.
-Tu fêki nêvat. Tı inan ra çend kilo geni?
-Dı kilo sayan, yo kilo bey, hiri kilo purteqalan u dı kilo zi henaran geno.
-Tu rê helal bo. Hîndêk çi seni tu vir dı mend?
-Dadiya mı va, mı zi nuşt.



2-A

Goreyê nuşteyî cewabê persanê cêrinan binusên



1. Cemili teber dı se kerdên?
.....
2. Dadiya Cemili çı ra veng dana cı?
.....
3. Cemil rayir dı kami vineno?
.....
4. Cemil semedê çıtayi şino bazar?
.....
5. Cemil bazar dı zerzewat u fêki ra çita geno?
.....
6. Cemil bazar dı kamci fêki ra çendêk geno?
.....

2-B

Eg cumleyî cêrini raşt i (R) gelet i (G) binusên



- | | |
|--|---------|
| Cemili teber dı waya xu dır kaykerdên. | (.....) |
| Cemil embazê xu Sedati dır şı bazar. | (.....) |
| Cemili fêki u zerzewat bazar ra girot. | (.....) |
| Cemili hiri kilo sayi giroti. | (.....) |
| Cemili yo kilo isot girot. | (.....) |

2-C

Goreyê xu cewabê persanê cêrinan binusên



1. Şıma fêki u zerzewatê xu çara geni?
.....
2. Şıma eğleb kamci fêki u zerzewat geni?
.....
.....

2-Ç

Cemili bazar dı kamci zerzewati nêgroti, îşaret bikerên



İsot



Xıyar



Kartol



Kuy



Fırngi



Balicana siya



Pıyanz



Sir



Kelem



Sılq



Terew



Lazut

2-D

Cemili bazar dı kamci fêkiyi nêgroti, îşaret bikerên



Sa



Mura



Xox



Salme



Purteqal



Tuy



Çileg



Henar



Zebeş



Beşila



Bey



Gilyaz

ADABÊ WERÎ

Melm: Ma her roc hiri dori wer weni; arayi, taşt u şami. Lazim o ma wer di diqetê adabê weri biker. Adabi weri çitayi şîma inan zani, şîma eşkeni inan vaci?

Seid: Ma wer ra ver u pey destanê xu şuweni.

Meryem: Ma wer ra ver bismilahiya xu ani.

Zellxa: Ma verê xu ra wer weni.

İlyas: Ma koçik pê desto raşt depişeni.

Yunus: Ma pîranê xu hol caweni u hema keni war.

Kerim: Wext fekê ma di wer bibo ma qal nêkeni.

Mina: Ma aw hiri fîran di şîmeni.

Rıza: Ma wer nêvicneni, çita biyero sîfreyi ser ma weni.

Elif: Ma nê zaf weni u nê zi sîfre ra vêşan wirzeni.

Sıdıq: Ma peyniya weri di vani, elhemdulilah.

Nurullah: Ma bi duaya weri sîfre ra wirzeni.

Melm: Aferin şîma rê, mi heme raşt i. Qey weşîya xu lazim o ma adabê weri rê diqet biker.



3-A Kami qey adabê werî se vato, bîmusên

Yunus:

Zelixa:

Seid:

Elif:

İlyas:



3-B Goreyê nuşteyî nameyan u cumleyan bîresnên yobinan

Mina

Ma wer ra ver bismilahiya xu ani.

Sıdıq

Wext fekê ma dı wer bîbo ma qal nêkeni.

Rıza

Ma aw hiri firi dı şîmeni.

Nurullah

Ma peyniya weri dı vani, elhemdulilah.

Meryem

Ma bî duaya weri sîfre ra wirzeni.

Kerim

Ma wer nêvicneni, çita biyero sîfreyî ser ma weni.

3-C Eg cumleyî cêrini raşt î (R) ğelet î (Ġ) bîmusên

Ma teyna wer ra ver destanê xu şuweni. (.....)

Eg fekê ma dı wer bîbo ma qal nêkeni. (.....)

Ma koçik pê desto çep depişeni. (.....)

Ma verê xu ra wer weni. (.....)

Ma pıranê xu hol caweni u hema keni war. (.....)

Ma nê zaf weni u nê zi sîfre ra vêşan wirzeni. (.....)

3-Ç

Goreyê resman cayanê vengan dekerên



Ino resim raşt/ğelet o;
çunki.....



Ino resim raşt/ğelet o;
çunki.....



Ino resim raşt/ğelet o;
çunki.....



Ino resim raşt/ğelet o;
çunki.....

3-D

Pê kelimeyanê cêrinan tablo dekerên



Herf	Zerzewat	Fêki	Wer	Şimîtiş
X-L				
M-A				
S-Ş				
K-Q				
D-F				

- Du Mastuwa Lol Qorç Marul Sêrina peli Sir Kuy
 Şit Kufteya dekerde Fırîngi Xox Aw Dırık Qehwe
 Xoşaw Mandalin Dolma Sa Xıyar

3-E

Şima kamci cem di çita weni, binusên



Aragi	Taşt	Şami	
1.....	1.....	1.....	
2.....	2.....	2.....	
3.....	3.....	3.....	
4.....	4.....	4.....	
5.....	5.....	5.....	

SONTALE

Ez u dadiya xu, ma peyniya hefteyi dî şiyi dewa ma. Dew dî baxçeyê ma esto, mo baxçe dî zaf fêkiyi reseni; labelê baxçeyê ma dî, bî zafi sayi esti. Ma mi sayan payiz pakeni u zımıstan ra heta wesar weni. Ma mi sayan ra zobina çıyan zi virazeni. Dadiya mi her serr pê mi sayan, zımıstani ma rê xoşaw zi virazena.

Ma mo hefte qey sayan wişkkerdiş şiyi dew. Sayi seni beni wişk u seni inan ra xoşaw viraziyena, ez şıma rê may vaci.

Verco ez u dadiya xu ma binê daran ra geyrayi, çı sayi ki resayi u koti binê daran ma mi arêdayi. Bê inan zi kamci sayi kışta inan karm giroto, ma mi sayi daran ra pakerdi. Dıma dadiya mi yo kınco gırd erdi ser rakerd. Kışta cı dî ronışt, kardiya xu girot u sayi werde kerdi. Mı zi mi sayi berdi serê knci dî ravısti. Ma heme sayi bınayi u verê tic dî ravısti.

Ini sayi dî-hiri hefteyi erdi ser maneni, tic ver ra beni wişk. Wext biyi wişk ma inan rê vani sontale.

Wext zımıstan dıya, ma mi sontaleyan keni yo quşxane, aw keni ser u girêneni. Bê sontaleyan, eskic, eşbabi, salınci wişkkerdeyi zi beni miyan. Ini heme miyanê aw dî girêyeni. Wext pêşayi serê adırı ra ani war u cayêko serdın dî roneni. Wext xoşaw bibo serdın, bî afiyet yena şımıtış.



4-A Cayanê vengan pê kelimeyanê cêrinan dekerên

Bê, eskîc, eşbabi, salınci wişkkerdeyi zi beni miyan.
 Ini sayi dı-hiri hefteyi erdi ser maneni, tic ver ra beni
 Dadiya mı her serr pê ini sayan zımıstan ma rê pocena.
 Dew dı baxçeyê ma esto, mo baxçe dı zaf reseni.

- xoşaw
- fêkiyi
- sontaleyan
- wişk

4-B Eg cumleyi cêrini raşt i (R) gelet i (Ġ) binusên

Keyna u dadiya ay qey sayan wişkkerdiş şiyi şaristan. (.....)
 Kamci sayi kışta inan karm giroto, ini sayi daran ra pakerdi. (.....)
 Keyna u dadiya ay heme sayi bımayi u zerre dı ravısti. (.....)
 Bê sontaleyan, eskîc, salınci wişkkerdeyi zi beni miyanê xoşaw. (.....)

4-C Fiili ki nuştayo cêrin dı viyereni inan işaret bıkerên

Verco ez u dadiya xu ma binê daran ra geyrayi, çı sayi ki resayi u koti binê daran ma ini arêdayi. Bê inan zi kamci sayi kışta inan karm giroto, ma ini sayi daran ra pakerdi. Dima dadiya mı yo kınco gird erdi ser rakerd. Kışta cı dı ronışt, kardiya xu giroto u sayi werde kerdi. Mı zi ini sayi berdi serê kinci dı ravısti. Ma heme sayi bımayi u verê tic dı ravısti.

4-Ç Pê filanê cêrinan cumleyan binusên

Ronıştış:
 Şiyayış:
 Resayış:
 Werdiş:



5

Nuşteyê cêrîni biwanên

HOLYER U KUY

Wesari dî binê yo holyera derg dî yo kuy zil dana. Pê varanê wesari u pê tîca germî lem dana. Roc bî roc bena derg u pişiyena holyer ra. Benate ra çend roci viyereni kuy dergî dî resena holyer.

Ina dergî u gurdî ra dîma zerra kuy dî yo fexîr vîraziyeno. Kuy rocêk holyer ra persena:

-Tî çend aşman dî hîndêk biya derg?

Holyer hêdî hêdî sareyê xu kena berz, oniyena kuy ra u vana:

-Ez des serran dî hîndêk biya derg.

Kuy pelan u vilanê xu têşana, wuyena u vana:

-Hîu, tî des serran dî ameya ma qam! Ez dî aşman dî reseya qama tu. Hîna êseno ez badê çend rocan qama tu viyerenena.

Holyer peşmîriyena u mudeyêk oniyena cayanê durî ra u dîma vana:

-Tî raşt vana!

Benate ra çend aşmî viyerenî. Amnan qediyeno hîmî payîz dîyeno. Hewa hêdî hêdî beno serd. Inî rocan dî hewayêko zaf serdîm yeno. Qers kuwena zerreyê kuy u kuy pîlîsiyena. Peli ay benî wîşk u rîşiyeni. Kuya pîlîsiyayî hêdî hêdî holyer ra bêzerî yena war.

Kuy ma hew pê şîk holyer ra vana:

-Se beno? Peli mî çîra biyî wîşk? Ez çîra tu ra kuwena durî?

Holyera emîrderg sareyê xu weradana u pelanê xu ancena xu, pê zerrêka vêşayî cewab dana kuy u vana:

-Nan u sola tu biriyayî. Çî heyf o, tî hîmî mîrena!

Kuy mo vateyê holyer ra çîk fam nêkena u vana:

-Qey? Ez çîra mîrena?

Holyer zî vana:

-Cayêko ez des serran dî hêdî hêdî resaya cî, tî dî aşman dî ameya. Kam lez şîyero diyar lez yeno war.

6

Persanê cêrinan dadiya xu ra persên. Goreyê cewabê dadiya xu puan bîdên xu u weziyetê xu bîvinên

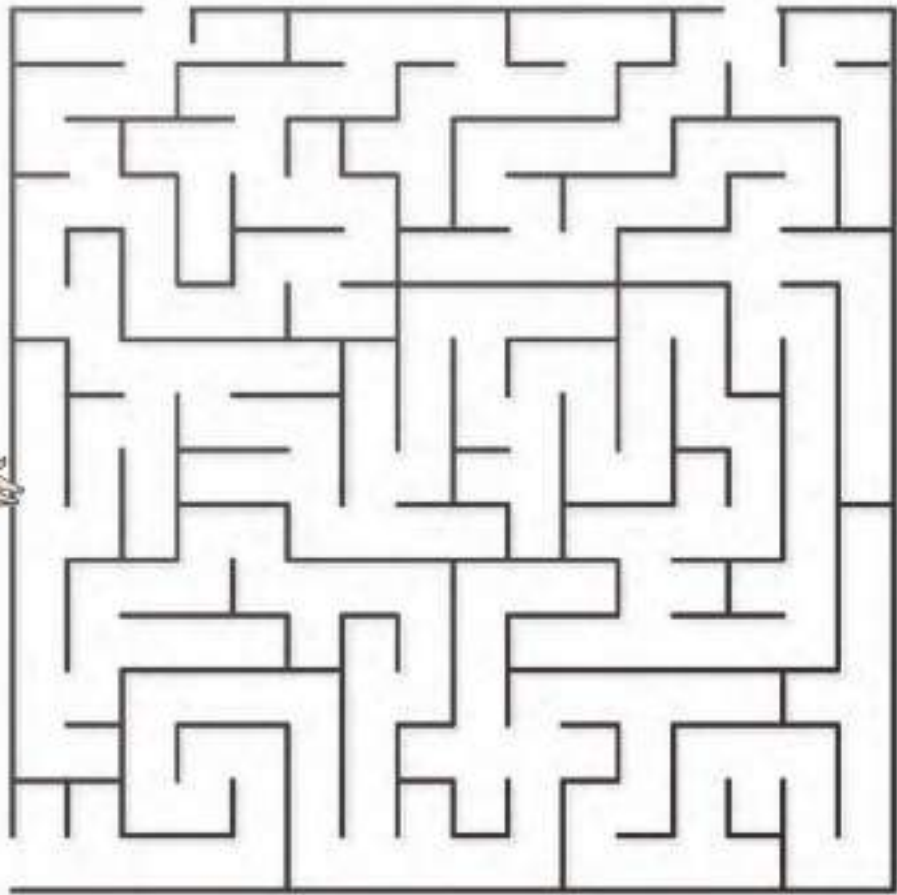
Edebê weri	Timotim (2 puan)	Ge ge (1 puan)	Qet (0 puan)
Wer ra ver destanê xu şuwena/o.			
Roniyayişê sîfreyi dî ardım kena/o.			
Wer ra ver ê ki sîfreyi ser dî bi, inan ra vana/o "afiyet bo".			
Bîbo vêşan zi baweyê saeta weri vîndena/o.			
Wext fek dî pîran bîbo qîsey nêkena/o, nêwuyena/o.			
Wext wer wena/o fekê xu nêçalpînena/o.			
Tasa xu qedînena/o.			
Êg wer yo tas dî bo verê xu ra wena/o.			
Pê destî wer nêwena/o.			
Hêdî wena/o, pîranan hol cawena/o.			
Xu tas ser çot u derg nêkena/o.			
Pay ra ya zi qeldiyayi nêwena/o.			
Wer ra pey dîndanane xu firçe kena/o.			
Wer ra pey destanê xu şuwena/o.			
Wer ra pey dadiya xu rê teşekur kena/o.			
Sîfre ra herkesî dîr wurzena/o.			
Arêdiyayişê sîfreyi dî ardım kena/o.			
Wer ra pey vana/o elhemdulilah u dua kena/o.			

PUAN

Benateyê 25-36 dî puani.	Tî zaf hol a/i. Tî qicêka/i bî edeb a/i. Eger tî hîna bî, herkes tu ra zaf hes keno.
Benateyê 13-24 dî puani.	Tî qeydeyanê edebî rê zaf diqet nêkena/i. Lazîm o tî bînêna diqet bikerî.
12 u cî ra cêr dî puani.	Tî qeydeyanê edebî ra durî ya/yî. Lazîm o tî wextê werî dî goştariya dadiya xu bikerî.

5

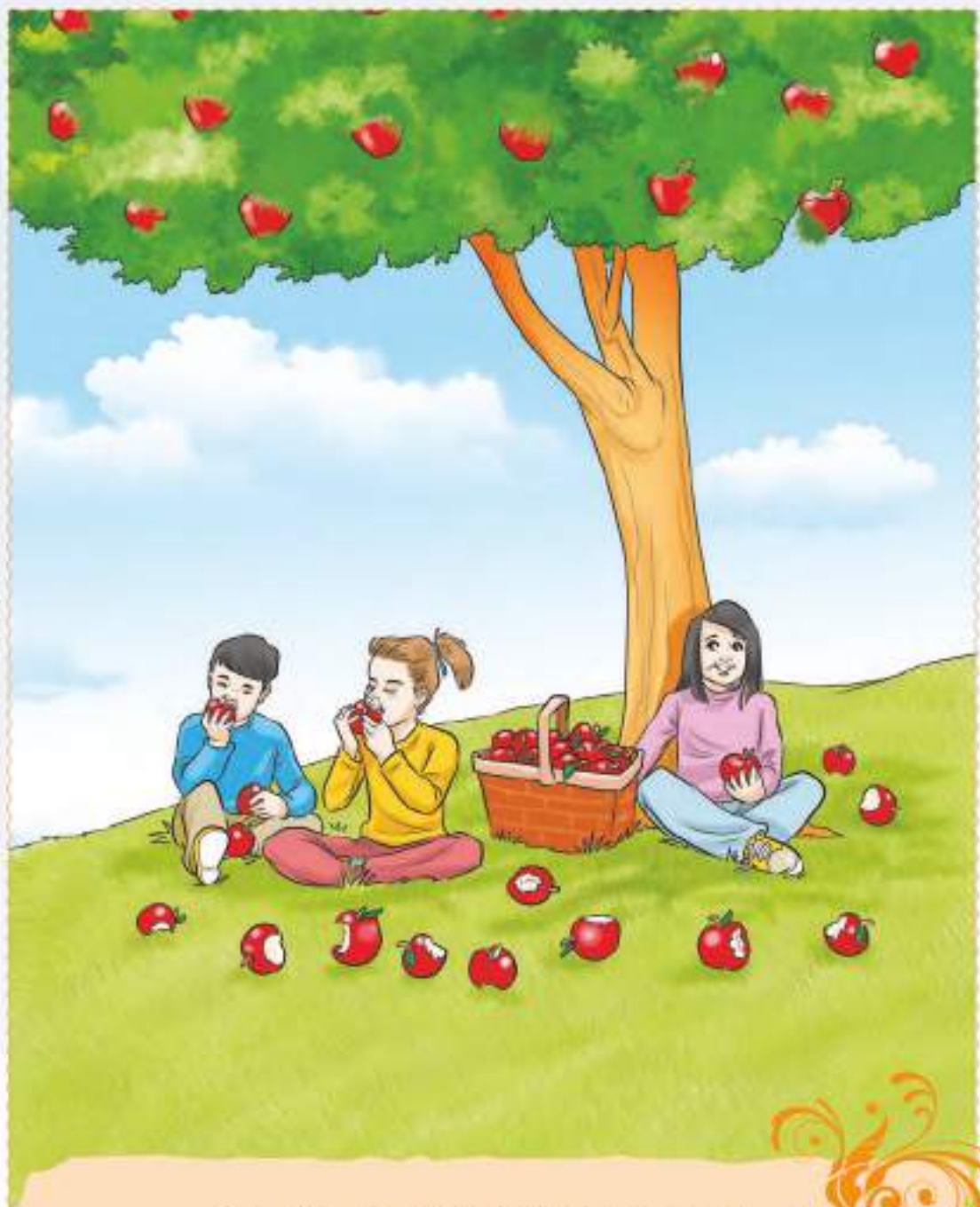
Ino qic kamci rayiran ra şiyero reseno
weranê bî sıhet



Ma ina unite dî çita musayi? ✓ ✗

- Ez fêki u zerzewat şinasnena/o.
- Ez adabê weri zana/o.
- Ez fillan şinasnena/o.

ÇİMMIRDÎ



Bıwerên, bışimên; labelê rameşanên.

(Araf-31)

Uniteya 7.

Xebata Serbest



LU, DİK U ZAREC

Wextêk heme heywani yeni yoca u xu miyan dı weri yeni. Vani, “Ma hini yobinan rê xırabi nêkeni, hini goştê ma, ma heywanan rê heram o.” Labelê mudeyêk ra pey têkî heywani vêşan maneni. Ini heywananê vêşanan ra yo zi lu ya.

Lu nata geyrena, weta geyrena; labelê qey weri çik nêvinena. Vêşani ver bena yo aste u poste. Luya vêşan geyrena, geyrena; peyni dı xu ser kuwena. Xu bı xu vana, “Eg hına şiyero ez gestver mîrena; ez se bikeri, se nêkeri!”

Lu dîma binê yo lem dı xu derg kena. Binêk wext viyerenî, yo zarec yena miyanê leman. Zarec pê vengê xu yê zengîlî qaqbînena, hêdi hêdi miyanê leman ra çi arêdana u wena. Zarec, pê zerrêka rehet geyrena, pizeyê xu dekena, bena mird u reyna pê vengê zengîlî qaqbînena.

Benate ra binêna wext viyerenî, ma hew zi yo dik veciyeno yeno. Dik yeno yeno kışta leman dı şimo serê suleyî. Sareyê xu berz keno, oniyeno dormaleyê xu ra. Miyanê suleyî ra pê nequra xu çi veceno u weno. Diko kılawsur mirdiya xu çi weno, reyna sareyê xu berz keno u pê vengê xu yê zelal u delali waneno.

Luya bêmurad ge oniyena zarec ra ge oniyena diki ra. Aw kuwena fekê cî, lewanê xu lêsenâ. Oniyena halê xu ra u vana, “hına nêbeno”. Binêk sareyê xu nata weta tadana, nışka ra çik yeno vir. Hêdi hêdi xu hetê diki ser kaş kena.



Lu, şına diki ra bena nızd u dik ay vineno; labelê nê xu tédano nê zi terseno. Xu bı xu vano, “Ma weri ameyi, lu mı ténédana.”

Dik serê suleyi ra nêşino, lu yena, resena cı. Dik oniyeno lu zaf hêrsbiyayi êsena u pê çimêkê xırabi oniyena ey ra.

Lu yena resena verê diki, milê xu derg kena u pê hêrs vana:

-Ero Diko! Tı çıra ameyi serê suleyi dı vengê xu keni derg u bari u waneni? Tı vani lu ha gestver mirena, ma cı ra xelisiyeni u ti deyiran vani.

Dik vateyê lu ser ra cenıqiyeno u pê vengêko nerm vano:

-Hê eman wê yeman waya lu! Tu ma çara vet? Mı semedê tu çik nêvatên. La ez biyo gej ez hina vano? Mı xu rê sule aşanayên u mı çi arêdayên. Wendişê mı zi qey kerg bı. Çunki a mı ra heredyaya. Mı va ez binêk brwani wa zerra kerg mı ra weş bo.

Lu vana:

-He, he ero diko! Tı nêşkeni mı bıxapini.

Dik oniyeno niyeta lu xırab a. Wazeno biremo; labelê lu cad zit bena u xu erzena diki ser. Dik, xu nata dano weta dano, keno nêkeno nêşkeno fir bıdo. Axırı lu diki fatısena, goştê cı wena, hina aste u posteyê diki zi nêverdena.

Heme heywani pê kerdena lu hesiyeni. Heywani xu miyan dı qısey keni u vani, “Lazım o ma lu mehkema bıker.”

Cın u cınawiri heme yeni pêser, dormaleyê lu geni. Heş pê hêrs vano:

-Luyêê! Ma heme ameyi pêser, ma vateyê xu kerd yo. Ma va, goştê ma hını ma heywanan rê heram o. Labelê tu sozê xu werd u tu dik kışt. Çıra tu xayinti kerd?



Lu vana:

-Mı zerr girot bi, ez şiya binê yo lem dı kota. Ez oniyawa dik ho serê suleyi dı vera oniyeno mı ra, pê mı xax keno u vano, "Lu ha bena wişk, ma tera xelisiyeni." Vera hına vano, vera lınganê xu dano erd ru u kaykeno. Ez şiya het, mı tera va, "Tı çıra hına keni, ma way u birayê yobinan i. Eyb niyo tı hına keni?" Labelê diki kılawa xu kerd berz u va, "Homa biyaro weri tı bena wişk, tı hını nêşkewa ma bıkişi, ma tu ra xelisiyeni." Ê, ez marazdar kerda, ez nêşkewa hını deyax bıkeri u mı o kışt.

Heş vano:

-La ma çara zani diki tu ra hına vato? Tı zuri kena.

Lu vana:

-Şahada mı esta.

Heme heywani pamaneni, xu bu xu vani, "Gelo kam lu rê şahadi keno?"

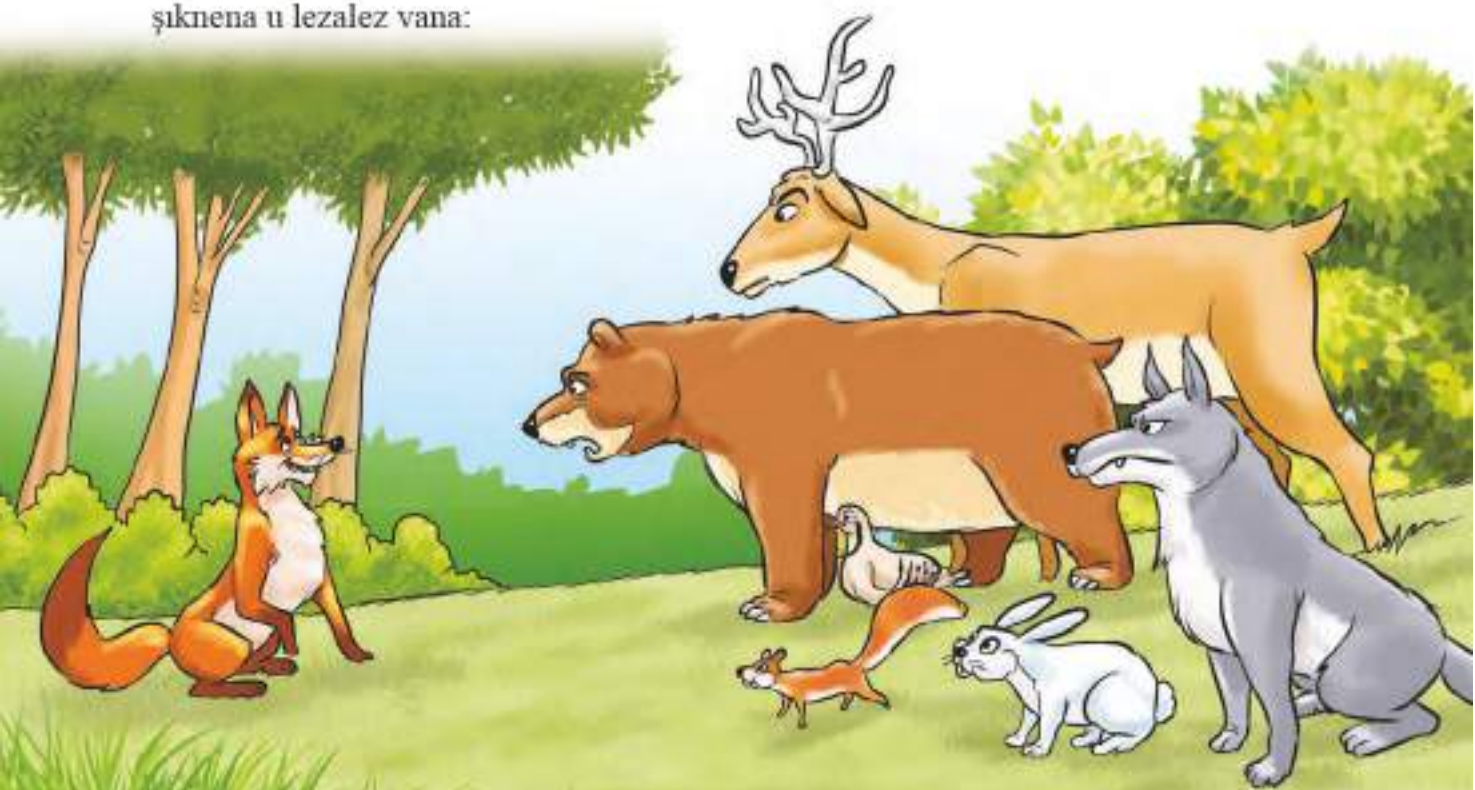
Heş vano:

-Şahada tu kam a?

Lu vana:

-Şahada mı zarc a.

Zarc bena mat, fek akerde manena. Wazena vaco lu zuri kena; labelê lu tera çım şiknena u lezalez vana:



-Waya zarec, tu heme çi pê çımanê xu yê rından di. Tı şahada heme çi ya. Tı zana diki çendêk ez marazdar kerda. Inka embazanê ma ra zi vac, wa zerra inan dı şık nêmano.

Zarec oniyena lu ra, kena raşt vaco. Labelê tersê lu ver nêeftana raşt vaco. Axiri peyni dı vana:

-Ê way u bırayi. Lu raşt vana.

Lu pê ma fênd xu xelısna. Heme heywani beni vıla, şını.

Benate ra xeylêk wext viyeren. Lu reyna bena vêşan. Vêşani ver fek u dındanê cı peru kemıdiyeni. Duri ra vengê zarec şınawena. Hetê zarec ser şına, oniyena eg zarec ha qaşbnena u pê keyf geyrena. Lu şına zarec ra bena nızd. Zarec lu vinena, xu bı xu vana, "Mı o roc lu merg ra xelısna, ez vana qey yena mı rê teşekur kena."

Lu yena, resena cayê zarec. Lewanê xu kena derg, yo reseno erd, o bin resena asiman. Mıdud kena u vana:

-Erêê zarec! Tı uca ra oniyena mı ra, tı vana lu ha gestver bena wişk he!

Zarec vana:

-Hê eman wê yeman waya lu! Tı seni hına vana? Mı tı merg ra xelısna. Mı derheqê tu dı çik nêvatên. Leyiri mı biyi vıla. Mı qaşbna, mı va wa leyiri mı biyeri pêser.

Lu cad tul bena u zarec depışena. Zarec fek ra kelimeyi peyini veciyeni: "Mek u mevin, mı kerd u mı di."



VERG, MÊŞNA U VAŞ

Yo merdım; yo mêşna, yo vergi u yo patila vaşi geno u kuweno rayir. Tay şino zaf şino reseno verê yo la. Cêr şino, cor şino yo pird nêvineno ki şiyero weverê la. Yo kelek vırazeno; labelê ma kelek zaf zıxm u gird niya. Teyna merdımı u yona çi bena weverê la. Ino rid ra merdım bêçare maneno. Eg merdım xu dı vaş bero weverê la, verg u mêşna naver dı maneni u verg mêşna weno. Eg merdım verco vergi bero, mêşna u vaş teyna maneni, ma hew zi mêşna vaşi wena. Lazım o mo merdım mêşna, vergi u vaşi xu dı bero weverê la.

Merdım seni eşkeno mêşna, vergi u vaşi bero wever u ço çoyi nêwero?



**Panc keynayı babiyê Esra estî.
Ê pancın kam a vacên?**

- Nameyê keynaya yoyım Besra ya.
- Nameyê keynaya dıym Semra ya.
- Nameyê keynaya hiriym Meyra ya.
- Nameyê keynaya çarım Zehra ya.
- Nameyê keynaya pancım ya.



KAYA QERTALAN

Yo dew dı yo şaneyo kerr u lal bıbı. Inê şaneyi pesê yo ağayê zengini çerênayên. Miyanê pesi dı yo varaya sıpi bibi. Hem ağayi hem zi şaneyi ina vara ra zaf heskerdên. Rocêk şane wext pesi çerêneno binê yo dar dı arisiyeno. Ino wext dı yo qertal nışka ra yeno varaya sıpi wedarneno u hetê koyi ser fir dano. Şane pê qertali hesiyeno kuweno qertali dıma. Şıno reseno leweyê koyi, çı bıvino! Eg çendêna qertali ameyi pêser u geyreni qertalê bini ra vara bıgeri, miyanê qertalan dı şer veciyayo. Qertali miyanê xu dı pelan kuweni, ğar keni yobinan u pırç fineni yobinan ser. Şaneyo bêzar u bêzıwan, lezalez ageyreno u heta dew vazdeno. Şane şıno u wazeno xeber bıdo ağayi; labelê şaneyo kerr u lal pê destan u lıngan mo weziyet ramocneno. O wext ra pey mi hereketi şaneyi beni yo kay u miyanê şari dı kay beni.

Ina kay dı yo kayker, posteyê vara keno xu fek a u veciyeno raşte. Kayker posteyê vara erzeno raşte u zê yo qertali kay keno.

Kaykeri bini pê mendilan yeni raşte, destanê xu akeni, zane şani erd u dormaleyê posteyi geni.

Kaykeri bini poste ser dı yeni pêser u kaykero verin poste ra kuweno duri. Dıma kaykeri bini qey posteyi girotiş şer keni.

Peyni dı sergovend xu erzeno miyanê kaykeran, kaykeri bini beni vıla, sergovend poste geno u raşte ra veciyeno.



5

Vıraştişê Fitika Valyer



1. Ma verco dara valyer ra yo şağêka raşt tera kenî.



2. Ma sareyê ma şağ pê kardi hetêk ra tera kenî.



3. Sare ra yo santim duri di pê kardi ma yo kert erzeni cı u zê resimi ma kenî raşt.



4. Dima semedê toleyî terakerdîş, cayê kerta verin ra 5 santim cor di ma yo kerta newe erzeni cı.



5. Toleyo ki ma di cayan ra kert kerdo, ma pê kardi hêdi hêdi kuweni wa nerm bibo.



6. Dima ma tole tera veceni.



7. Ina dor ma kerta yoyin sare ser keni gurd.



8. Dima ma kerta yoyin ma sare ser keni xori.



9. Miyane sare u cayê kerta yoyin ma keni rašt.



10. Toleyo ki ma tera vet bi, heyna tepiya keni pa.



11. Fitka ma hedre ya.



12. Tı zi fitka xu viraz u bicen

6

Vateyê Verinan

Goza puç zaf xır xır kena.

Ga mîreno çerme maneno, merdım mîreno name maneno.

Zanayi ra bîpers nezani ra biters.

Nameyê vergi veciyayo, lu dinya kerda xırabe.

Pê qij qijê qela varan nêvareno.

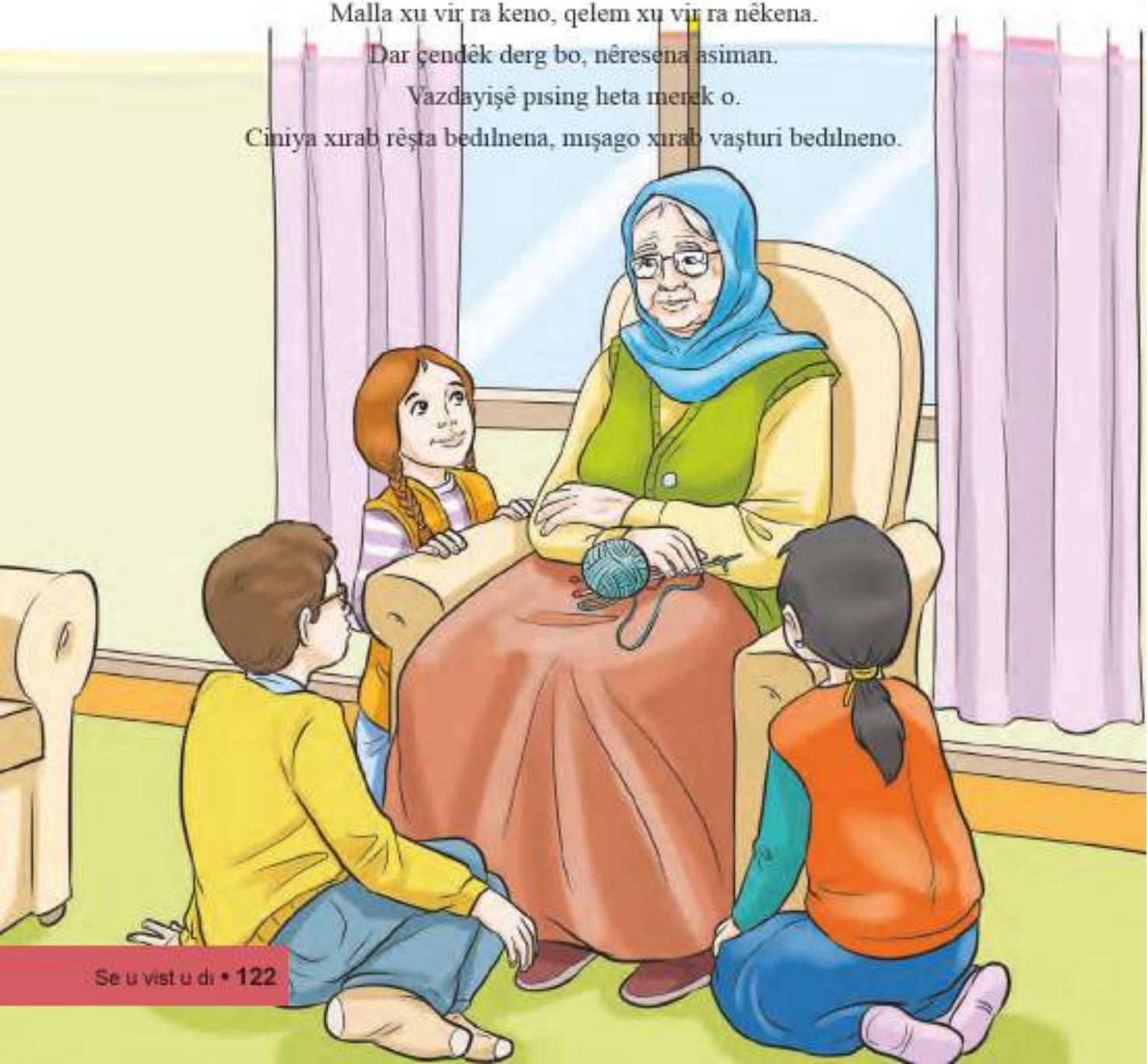
Aw pê percun niyena arêdayiş.

Malla xu vir ra keno, qelem xu vir ra nêkena.

Dar çendêk derg bo, nêresena asiman.

Vazdayişê pising heta merêk o.

Ciniya xırah rêştê bedılmena, mişago xırah vaşturi bedılmeno.



6

Dêki

- 1-Qela belek, qêriya ay şiya felek.
- 2-Çikê mî esto, mezêlê xu keneno.
- 3-Kılawa tuti, ha pır nuquti.
- 4-Lapêk peme, cor şino qayme.
- 5-Çikê mî merdo, dum kerdo.
- 6-Çikê mî esto her çi vineno, verê xu nêvineno.
- 7-Çuwaya çot, pey hot koyan dı kot.
- 8-Dêk dekan, vor fekan
- 9-Kend rciya, kuze tuveciya.
- 10-Banêkê mî esto eg biriciyo hni nêvıraziyeno.



1- Mektub • 2- Dalpa • 3- Surgul • 4- Arweş • 5- Banku
 • 6- Çim • 7- Kayir • 8- Lekan • 9- Zengene • 10- Hak

FERHENG



A

Abiyayış: Açılmak
Adır: Ateş
Ageyrayış: Dönmek
Akerdiş: Açmak
Alon: Kuş yuvası
Ameyiş: Gelmek
Amnan: Yaz
Antış: Çekmek
Ap: Amca
Aqit: Pekmez
Arayi: Kahvaltı
Ardım: Yardım
Ardımkerdiş: Yardım etmek
Ardış: Getirmek
Arêdayış: Toplamak
Arısiyayış: Dinlenmek
Asm: Demir
Asiman: Gözyütü
Asnaw: Yüzme
Aste: Kemik
Astor: At
Aşanayış: Eşelemek
Aşm: Ay
Avabiyayış: İnşa edilmek
Aw: Su
Ayakerdiş: Uyandırmak



B

Babi: Baba
Babkal: Dede, sülale
Balicana siya: Patlıcan

Ban: Ev
Bari: İnce
Barkerdiş: Yükleme, paylaşmak
Bazar: Pazar
Benate: Ara
Ber: Kapı
Berdiş: Göttürmek
Berz: Yüksek
Beşila: Kavun
Bey: Ayva
Bezre: Tohum
Bın: Alt
Bınêk: Biraz
Bınêna: Biraz daha
Bıviyer: Alt geçit
Bıra: Erkek kardeş
Bırarkeyna: Yeğen, erkek kardeşin kızı
Bızarza: Yeğen, erkek kardeşin oğlu
Bırin: Yara
Bırnayış: Kesmek
Bin: Diğer
Buy: Koku



C

Ca: Yer
Caardiş: Yerine getirmek
Cad: Hemen
Cadayış: Yer vermek
Camerd: Adam
Cawıtış: Çiğnemek
Cehde: Yol
Cem: Öğün
Cemed: Buz
Cemıdiyayış: Donmak

Cemîqiyayış: İrkilmek
Cêr: Aşağı
Cıl: Elbise
Cınıştış: Binmek
Cıt: Çift
Cıtkerdış: Çift sürmek
Cıtyer: Çiftçi
Cini: Kadın
Cor: Yukarı
Cuyayış: Yaşamak
Cuyin: Harman yeri



Ç

Çalpnayış: Şapırdatmak
Çarşeme: Çarşamba
Çend: Kaç, birkaç
Çendêk: Ne kadar
Çep: Sol
Çerênayış: Otlatmak
Çetın: Zor
Çıkes: Kimse
Çım: Göz
Çıqas: Ne kadar
Çıra: Neden
Çınayış: Biçmek
Çolig: Bingöl



D

Dadi: Anne
Dar: Ağaç
Darıstan: Orman
Daru: İlaç
Dayış: Vermek
Degırotış: Kurmak, salamura
Dekerdış: Doldurmak

Delal: Değerli, kıymetli
Denıştış: Konmak
Depıştış: Yakalamak
Derg: Uzun
Derheq: Hakkında
Dersim: Tunceli
Derzin: İğne
Dest: El
Destpêkerdış: Başlamak
Deşt: Ova
Dew: Köy
Dewar: Büyükbaş hayvan
Dewic: Köylü
Deyaxkerdış: Dayanmak
Deyir: Türkü
Dêstır: Anında
Dıma: Sonra
Dından: Diş
Dıng: Durak
Dınya: Dünya
Dırık: Böğürtlen
Dışeme: Pazartesi
Dıştar: Nezle
Dik: Horoz
Diyar: Yukarı
Diyayış: Görmek
Dor: Defa, kez
Dorêna: Bir daha
Dormale: Etraf, çevre
Du: Ayran
Dur: Uzak



E

Ecızkerdış: Rahatsız etmek
Eczaxane: Eczane
Edar: Mart

Edres: Adres
Eğleb: Çoğunlukla, genellikle
Em: Hala
Embaz: Arkadaş
Embazti: Arkadaşlık
Emırderg: Uzun ömürlü
Emserr: Bu yıl
Engur: Üzüm
Erd: Toprak, yer
Erziyayiş: Atılmak
Eskıc: Kuru üzüm
Eşbabi: Kuru kayısı
Eştış: Atmak
Eyro: Bugün
Ezeb: Bekar



Ê

Êsayış: Görünmek



F

Famkerdiş: Anlamak
Fatısnyayış: Boğmak
Fek: Ağız
Fekweşi: Tatlı dillilik
Fêki: Meyve
Fıkırıyayiş: Düşünmek
Fır: Yudum
Fırdayış: Uçmak
Fırınğı: Domates
Fitık: Düdük



G

Ga: Öküz
Gani: Canlı

Ganibiyayiş: Canlanmak
Ge ge: Bazen
Gej: Deli
Germ: Sıcak
Gestver: Açlıktan
Geyrayış: Gezmek
Gıl: Dal
Gırd: Büyük
Gıredayış: Bağlamak
Gırotış: Almak
Gilyaz: Kiraz
Gongula: Salıncak
Goş: Kulak
Goşt: Et
Goştarikerdiş: Dinlemek
Goşti: Kavurma
Govend: Halay
Goz: Ceviz
Gud: Top
Gudvor: Kartopu
Gul: Gül
Gulan: Mayıs
Guni: Kan
Gure: İş
Guzın: Acı



Ğ

Ğarkerdiş: Saldırmak
Ğele: Buğday
Ğelet: Yanlış
Ğıdar: Sert
Ğıjkerdiş: Kaymak



H

Hedrekerdiş: Hazırlamak
Heliyayiş: Erimek

Hema: Henüz
Hemberi: Yarış
Heme: Hepsi
Hemeliyayiş: Sindirilmek
Hemelnayiş: Sindirmek
Henar: Nar
Her: Eşek
Herediyayiş: Küsmek
Herınd: Yer
Herquşte: Tahterevalli
Herr: Toprak
Heş: Ayı
Hesiyayiş: Fark etmek
Heskerdiş: Sevmek
Het: Yön, taraf
Hew: Defa, kez
Hewa: Hava
Heyf: Yazık, intikam
Heyna: Bir daha, yine, tekrar
Heziran: Haziran
Hêdi hêdi: Yavaş yavaş
Hêga: Tarla
Hêrs: Öfke
Hêrsbiyayiş: Öfkelenmek
Hındêk: Bu kadar
Hını: Artık
Hol: İyi
Holyer: Kavak ağacı
Hon: Uyku
Hor: Bulut
Horın: Bulutlu
Hoz: Havuz
Huyayiş: Gülmek

☞ ☞ ☞

I
Inka: Şimdi

☞ ☞ ☞

İ
İsot: Biber

☞ ☞ ☞

K
Kal: Yaşlı
Kamci: Hangisi
Kanuno peyin: Ocak
Kanuno verin: Aralık
Karca: İşyeri
Kardi: Bıçak
Kartol: Patates
Kaşkerdiş: Çekmek
Kay: Oyun
Kaykerdiş: Oynamak
Keku: Guguk kuşu
Kelek: Kayık
Kelem: Lahana
Kerr: Sağır
Keşkelon: Eylül
Keye: Ev
Keyfweş: Sevinçli
Keyna: Kız
Kêm: Eksik
Kêmi: Eksiklik
Kılaw: Külâh
Kılm: Kısa
Kınc: Elbise
Kırı: Pazar
Kışt: Kenar, yan
Kıtabxane: Kütüphane
Kise: Kese, para kesesi

Ko: Dağ
Koçık: Kaşık
Koli: Odun
Komır: Kömür
Kuçe: Sokak
Kuy: Kabak



L

La: Çay
Lac: Erkek
Lal: Dilsiz
Lapık: Eldiven
Lazut: Mısır
Lec: Kavga
Leckerdiş: Kavga etmek
Lem: Bitki dalı, çalılık
Lembaya kesik: Yeşil ışık
Lembaya sur: Kırmızı ışık
Lembaya zerd: Sarı ışık
Leş: Beden
Lew: Dudak
Leyir: Yavru
Lez: Çabuk
Lezabez: Acele
Ling: Ayak
Lıştış: Yalamak
Loqlaya gırd: Kalın bağırsak
Loqlaya qıc: İnce bağırsak
Lu: Tilki



M

Mase: Balık
Maşla: Karık
Matbiyayiş: Şaşırmaq
Mehla: Mahalle

Mekteb: Okul
Melım: Öğretmen
Melumat: Bilgi
Mendiş: Kalmak
Merdım: Adam, akraba
Merdımati: Akrabalık
Merdımvor: Kardan adam
Merdiş: Ölmek
Merek: Samanlıq
Merg: Çayırılık
Merg: Ölüm
Mew: Asma
Mewsim: Mevsim
Meyman: Misafir
Mezg: Beyin
Mêşna: Koyun
Mıj: Sis
Mıjın: Sisli
Mıl: Boyun
Mıqatbiyayiş: Korumak
Mırd: Tok
Mırdbiyayiş: Doymak
Mırdi: Tokluk
Mıx: Çivi
Mijdan: Müjde
Mirçık: Kuş
Miyan: İçinde, ortasında, arasında
Miyanık: Gizlice
Mocnayiş: Göstermek
Muhim: Önemli
Munaqeşe: Tartışma
Mura: Armut
Musayiş: Öğrenmek
Muşeqet: Yaramaz



N

Nac: Yenge, amcanın eşi
Name: İsim
Nan: Ekmek
Nasalnayış: Süzmek
Nata weta: İleri geri
Nequr: Gaga
Nerm: Yumuşak, ılıman
Nêweş: Hasta
Nêweşi: Hastalık
Nêweşxane: Hastane
Nımitık: Gizlice, gizliden
Nışka ra: Aniden
Nışka: Ani
Nızd: Yakın
Nızdi: Yakınlık
Nisan: Nisan
Nobetdar: Nöbetçi
Nuşte: Yazı
Nuştış: Yazmak



O

Oniyayış: Bakmak



P

Pak: Temiz
Pakerdış: Koparmak
Paki: Temizlik
Pancşeme: Perşembe
Paştdayış: Desteklemek
Pawıtış: Korumak, beklemek
Payiz: Sonbahar
Pel: Yaprak, kanat

Pere: Para
Pers: Soru
Persayış: Sormak
Perskerdış: Sormak
Perunayış: Yüklenmek, sırtlamak
Pes: Küçükbaş hayvan sürüsü
Peşmıriyayış: Gülümsemek
Peya: Yaya
Peyaviyer: Yaya geçidi
Peyni: Son, arka
Pêlek: Çuval, torba
Pêrcin: Çit
Pêşayış: Pişmek
Pıfkerdış: Üflemek
Pılısiyayış: Büzülmek
Pınddayış: Tomurcuk açmak
Pıragırotış: Giymek
Pıran: Lokma
Pırç: Tüy
Pırd: Köprü
Pırnık: Burun
Pısing: Kedi
Pışi: Akciğer
Pıştış: Sarmak
Pil: Büyük
Pırık: Dede
Pişiyayış: Sarılmak
Piya: Birlikte
Piyanz: Soğan
Pize: Karın
Poste: Deri
Potış: Pişirmek
Puç: Çürük
Puk: Tipi
Punc: Çorap



Q

Qalkerdış: Konuşmak
Qam: Boy
Qaput: Kaban
Qaqıbnayış: Ötmek
Qayışê pawıtışı: Emniyet kemeri
Qediyayış: Bitmek
Qehriyayış: Üzölmek
Qeldıyayış: Uzanmak, yere serilmek
Qers: Üşüme nöbeti
Qeseb: Karacığer
Qeşa: Don
Qeşiriyayış: Budanma
Qet: Asla
Qey: İçin
Qıc: Çocuk
Qırm: Ağaç gövdesi
Qıseykerdış: Konuşmak
Qısım: Bölüm
Qorç: Yaban armudu
Qul: Delik
Quşxane: Tencere
Qut: Yem



R

Rakerdış: Sermek
Ramıtış: Sürmek
Ramocnayış: Göstermek
Raşayış: Dağıtmak, savurmak
Raşt: Doğru
Raşte: Meydan, düzlük alan
Raştkerdış: Düzeltmek
Ravıstış: Sermek
Rayir: Yol
Rayirê asını: Demiryolu

Rayirê hewayi: Havayolu

Raywan: Yolcu

Raywanti: Yolculuk

Remayış: Kaçmak

Reng: Renk

Rengin: Renkli

Resayış: Yetişmek, ulaşmak, olgunlaşmak

Resnayış: Yetiştirmek

Rey: Gök gürültüsü

Reyna: Yine, tekrar

Rınd: Güzel

Rındi: Güzellik

Rışiyayış: Dökölmek

Rışnayış: Dökmek

Roc: Gün

Ronayış: Kurmak



S

Sa: Elma

Salınc: Kara erik

Sare: Baş

Sayi: Temiz, açık

Seba: İçin

Selamdayış: Selam vermek

Semed: İçin

Ser: Üst

Serd: Soğuk

Serdgırotış: Soğuk algınlığı

Sergovend: Halay başı

Sernuşte: Başlık

Serr: Yıl

Serviyer: Üst geçit

Sêrsıbay: Sabah

Sêşeme: Salı

Sêwir: Yetim

Sêz: Alıç

Sıbat: Şubat
Sılg: Şeker pancarı
Sımer: Saman
Sir: Sarımsak
Siya: Siyah
Sol: Tuz
Sontale: Elma kurusu
Sule: Çöplük
Sur: Kırmızı



Ş
Şabiyayış: Sevinmek
Şami: Akşam yemeği
Şan: Akşam
Şane: Çoban
Şarıstan: Şehir
Şayi: Sevinç, mutluluk
Şayre: Şehriye
Şeme: Cumartesi
Şer: Kavga
Şerkerdiş: Kavga etmek
Şew: Gece
Şık: Şüphe
Şıkkerdiş: Şüphelenmek
Şılı: Yağmur
Şımitiş: İçmek
Şınasıbiyayış: Tanışmak
Şınasnayış dayiş: Tanıtmak
Şınasnayış: Tanımak
Şınawıtış: Duymak
Şırawıtış: Göndermek
Şıt : Süt
Şıtış: Yıkamak
Şıxulnayış: Kullanmak
Şırın: Tatlı
Şiyayış: Gitmek



T
Tadayış: Çevirmek, döndürmek
Takotış: Yanmak
Talebe: Öğrenci
Tali: Üzüntü, keder
Tam: Tat
Tamgırotış: Tat almak
Tanayış: Öğütmek
Tas: Tabak
Taşt: Öğle yemeği
Tay: Az
Tebax: Ağustos
Teber: Dışarı
Tebiet: Doğa
Temuz: Temmuz
Tengzerr: Daralmak, içi burkulmak
Tenik: İnce
Tepiya: Geri
Teqdirkerdiş: Takdir etmek
Teqet: Güç
Teqwim: Takvim
Terakerdiş: Koparmak
Terew: Turp
Ters: Korku
Tersayış: Korkmak
Tesel: Deneme
Teselkerdiş: Denemek
Teyare: Uçak
Teyr: Kuş
Têhet: Yan yana, birlikte
Têkı: Bazısı
Têşiyayış: Sallanmak
Tışrino peyin: Kasım
Tışrino verin: Ekim
Tic: Güneş
Tiya: Bura

Tole: Kabuk
Tor: En
Torg: Dolu
Toxtor: Doktor
Tulbiyayiř: Sıçramak
Tuy: Dut



U

Uca: Orası



V

Va: Rüzgar
Valyer: Söğüt ağacı
Varan: Yağmur
Varayiř: Yağmak
Vaş: Ot
Vatiř: Söylemek
Veciyayiř: Çıkmak
Velg: Böbrek
Veng: Boř
Veng: Ses
Vengdayiř: Seslenmek
Ver: Ön
Verarřiyayiř: Kucaklamak
Verco: Önce
Verin: İlk
Vetiř: Çıkarmak
Vêrsi: Gölge
Vêřan: Aç
Vêřani: Açlık
Vêřayiř: Yanmak
Vıl akerdış: Çiçek açmak
Vıl: Çiçek
Vılabiyayiş: Dağılmak
Vındarnayiř: Durdurmak

Vıraştış: Yapmak
Vıraziyayiş: Yapılmak
Vicnayıř: Seçmek
Vinayış: Görmek
Vir: Hafıza
Virardış: Hatırlatmak
Virkotiř: Hatırlamak
Viyertiř: Geçmek
Vor: Kar



W

Wahir: Sahip
War: Aşağı
Warameyiř: İnmek
Ware: Yayla
Warkeyna: Yeğen, kız kardeşin kızı
Warza: Yeğen, kız kardeşin oğlu
Wasla: Organ
Waştış: İstemek
Way: Kız kardeş
Wedarnayiř: Kaldırmak
Wedartiř: Kaldırmak
Wel: Kül
Welat: Vatan
Wendekar: Öğrenci
Wendiş: Okumak
Wenık: Serin
Wer: Yemek
Weradayiř: Kaldırmak
Werde: Ufak, parça
Werdekerdiř: Ufalamak
Werdıř: Yemek
Weriameyiř: Anlařmak, barıřmak
Werpotiř: Yemek yapmak, pişirmek
Wesar: İlkbahar
Weş: Güzel, hoř, iyi

Weşi: Sağlık
Wever: Karşı
Wext: Vakit
Wezife: Görev
Wırıştış: Kalkmak
Wışk: Kuru
Wışkkerdış: Kurutmak
Wiçwiçyayış: Ötmek
Wucud: Beden
Wuyayış: Gülmek



X
Xal: Dayı
Xalcini: Yenge, dayının eşi
Xapınayış: Kandırmak
Xarpêt: Elazığ
Xaxkerdış: Dalga geçmek
Xebat: İş
Xebıtiyayış: Çalışmak
Xelısiyayış: Kurtulmak
Xemıliyayış: Süslenmek
Xerıpiyayış: Bozulmak
Xeta: Hata
Xırab: Kötü
Xırabı: Kötülük
Xıyar: Salatalık
Xori: Derin
Xox: Şeftali
Xuradayış: Giymek
Xuserkotış: Bitkin düşmek



Y
Yene: Cuma
Yobinan: Birbiri



Z
Zaf: Çok
Zanayış: Bilmek
Zane: Diz
Zarec: Keklik
Zebeş: Karpuz
Zêdiyayış: Artmak
Zerd: Sarı
Zergun: Yeşil
Zergunbiyayış: Yeşillenmek
Zerıkbiyayış: Sararmak
Zerr: Gönül, kalp
Zerzewat: Sebze
Zewecyayi: Evli
Zexire: Erzak
Zımıstan: Kış
Zıwan: Dil
Zıxm: Sağlam
Zildayış: Filizlenmek
Zitbiyayış: Fırlamak, atlamak
Ziyaretkerdış: Ziyaret etmek
Zobina: Başka, diğer
Zur: Yalan
Zurkerdış: Yalan söylemek

ÇIMEYİ

- MEB. (2016) Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Yaşayan Diller ve Lehçeler Dersi (Kürtçe; Kurmanca ve Zazaca 5-8. Sınıflar) Öğretim Programı, Ankara: MEB Yayınları.

RESİM U FOTOĞRAFI

- Resim u fotoğrafi ki kıtab dı ca geni, hetê Şemal Medya ra peyda biyi.
- Fotoğraf-1: 19635560, Fotoğraf-2: 13440065, Fotoğraf-3: 7639273 benateyê tarixanê 01.06.2019 - 07.01.2019 dı hetê Şemal Medya ra CanStockPhoto ra ameyi êrinayış.
- Fotoğraf-4 arşiva Şemal Medya ra ameyo girotiş.